

Б Р А Н И Ч

ОРГАН АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ

БРАНИЧ уређује одбор састављен од Владимира Св. Симића,
Др. Видана О. Благојевића и Др. Радоја Ј. Вукчевића, адвоката

САДРЖАЈ:

ЧЛАНЦИ

Шта је савезна држава у пређењу са другим облицима државних заједница и, специјално, са аутономијом од Др. Ђорђа Тасића, проф. Универзитета — Београд ... 349

О одговорности нотификанта за накнаду штете из § 44 мен. вак. од Косте Ј. Прошића, адвоката — Београд ... 352

Утицај истражног затвора на изрицање новчане казне од Александра Р. Миловића, судије Окружног суда — Прилеп. 356

СУДСКА ПРАКСА

Из праксе Апелационог суда у Новом Саду — пет одлука из грађанско-правне области од Бранка Је. Ремовића, судије Апелационог суда у Новом Саду ... 332

У смислу чл. 25. Закона о судијама застарелост права на накнаду штете, причињене незаконитом одлуком тече од дана кад је тужилац сазнао за оштећење а не од дана, кад је сазнао да је одлука суда незаконита од Тих. М. Ивановића, секретара Касац. суда у Београду... 365

Уговорна клаузула, којом се једна страна обвезује да испуни уговор кад буде могла, представља услов, који није противан § 13. грађ. зак, али који се сматра да не постоји, те друга страна може у свако доба тражити испуњење уговора од Тих. М. Ивановића, секретара Касац. суда у Београду... 367

Да ли су чињење да се изда неистинит сточни пасош и употреба таквог пасоша кривична дела из § 218 или из § 222 кривичног закона од Милана Љ. Машећа, адвоката ... 369

У доношењу одлуке о отварању стечаја не могу учествовати почасне судије, већ само редовно веће Трговачког суда од Јована Д. Смиљанића, секретара Касац. ционог суда у Београду ... 373

Кад два купца купе једно исто имање без тапије, њихово је право према продавцу тражено и пречи је у праву онај, који је први купио од Јована Д. Смиљанића, секретара Касац. ционог суда у Београду ... 375

За расправу питања о државини уживања заоставше имовине, до

Уредништво Бранича налази се у Дечанској 13/II. Рукописи се не враћају. Прештампавање градива из часописа допуштено само са тачним означањем извора.

Бранич доноси: расправе и чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења Адвокатских комора којима служи као званични орган, и расправе и чланке из свих области права и прати развој правног живота у земљи и иностранству.

Бранич излази крајем сваког месеца. — Годишња претплата за Бранич износи 120.— дин. За адвокате изван територије Београдске адвокатске коморе, адвокатске приправнике, судије и судијске приправнике годишња претплата износи 60.— дин. Поједини број 10.— дин.

окончања оставинске ствари, надлежан је средњи суд у оставинској расправи, а не редован суд од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 379

Депоновање дуговане суме у судске руке не значи и ослобођење од дуга од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду 380

Смањење камате, по земљорадничким меницама, врши се у специјалном поступку по уредби и правилнику о ликвидацији земљорадничких дугова, а не у редовном парничном поступку од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду. 382

Редовни суд није надлежан да расправља спорове о наплати неплаћених приноса за осигурање радника — *Правда* од 5. маја 1939. године 383

По смрти очевој малолетно дете узима на старање мајка, без обзира што је брак између његових родитеља био разведен — *Правда* од 5. маја 1939. године. 384

Муж нема право на накнаду за изгубљену жену, односно мајку своје деце — *Полишика* од 6. маја 1939. године 385

Уговор о закупу концесије за држање апотеке није порабни уговор — *Полишика* од 21. маја 1939. године 386

Уз позивно писмено не мора бити приложено пуномоћје адвоката — *Полишика* од 26. маја 1939. године 386

Корисник осигурања може бити вереница означена као будућа жена са којом се вереник услед смрти није венчао — *Полишика* од 5. јуна 1939. године 387

СТРАНО ПРАВОСУЂЕ

Употреба бачене трамвајске карте као кривично дело од *Милорада Аншоновића*, адвоката - Београд 387

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ 388

ПРИКАЗИ

Милорад Антоновић адвокат:
Die Gutachten des Ständigen Internationalen Gerichtshofes als Mittel zwischenstaatlicher Streitlichtung од *Hansa Kaufmanna* 392

Principi di Diritto Fascista од *Prof. Corrado Petrone-a* 393

Wechsel und Check in Recht und Bild од *Dr. Georga Wettsteina* 393

БЕЛЕШКЕ 394

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА ... 398

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА 399

НОВЕ КЊИГЕ 401

УНИВЕРЗИТЕТ БЕОГРАД

Др. Ђорђе Тасић, проф. Универзитета — Београд

Шта је савезна држава у поређењу са другим облицима државних заједница и, специјално, са аутономијом^{*)}

Још раније је било запажено да су облици веза међу државама (државних заједница) веома разноврсни и да међу њима нема оштрих граница. Отуд су разлике које ћемо повући мање више апроксимативне и, са гледишта праксе, важно је како изгледа један облик конкретно. Тако на пример може се повући разлика између федеративног система и аутономије, али ваља знати тачно како су они конкретно изграђени. За правника је тешкоћа, између осталог, у томе што он облике одређује и дефинише у првом реду по формалним знацима, који не казују ништа или не казују одређено о садржини или надлежности. Тако на пример правници ће рећи (и то специјално француски) да је битна карактеристика децентрализације у томе, што државна власт може вршити надзор над локалним органима у законитости и да има права поништити незаконити акт, али не и наредити како ће га изменити. Практично, међутим, важно је да знамо колика је надлежност, и то у којим пословима и којој мери.

Ми ћемо овде покушати да с једне стране разликујемо савезну државу од државних заједница које нису савезне државе (федерације), с друге стране од оних облика у држави који се приближују државици у савезној држави, то јест од аутономије области (покрајина, провинција) у оквиру једне државе.

У прву групу спадају персонална и реална унија, и затим државни савез. Персонална унија је постојала, када би две државе имале истог владоца, али случајно, што је до тога довео ред наслеђивања престола у једној и другој држави. Овај облик је имао великог значаја у време апсолутизма; данас он и не постоји. У реалној унији државе имају такође заједничког владоца, али га имају не случајно, него што хоће да имају извесне заједничке послове. Ти послови су пре свега дипломатски, односно спољашња политика, и уз то војска и финансије, у главном. Оно што ваља уочити код реалне уније, то је да постоји само заједничка администрација ових послова, али не и законодавство. Ово је остало у надлежности сваке државе посебно. Међутим, како је немогуће водити заједничке послове, ако није истоветно или слично законодавство о њима у свакој држави чланици посебно, то

^{*)} Прештампано из Политике од 3. јуна 1939. год. са одобрењем пишчевим.

је морао да се створи систем тако званог паралелног законодавства. Овакав систем је постојао у бившој Аустро-Угарској, где је, поред заједничког владаоца и три министарства, било делегација састављених од претставника аустријског и угарског парламента. Али оне су решавале одвојено једна од друге и у својој надлежности биле ограничене на контролу над министарствима и изгласавање буџета за њих. Као што се може видети, ту је стварност ишла преко онога што је формално било предвиђено (уговорено) до паралелног законодавства; то пак што су државе чланице имале заједничког владаоца није могло остати без последица у пракси нарочито због тога што није постојао тамо парламентарни систем. Најзад, државни савез је такав облик где државе путем уговора стварају једну заједницу у циљу војне одбране и заједничке спољне политике а мирног решавања свих међусобних спорова. Иако постоје заједнички органи и ови органи могу доносити одлуке и путем већине, те одлуке нису непосредно обавезне за грађане држава а не постоји ни нека заједничка извршна власт ни неки суд. Државе слободно улазе у савез и, начелно, слободно могу изаћи; о променама устава решава се само једногласно, што показује да му је основа уговорна. Овакав облик заједнице, државни савез, одиграо је улогу припремне фазе за стварање савезне државе, јер он се сам показао недовољан и недовољно чврст, да послужи циљевима ради којих је постао.

Сви ови облици су уговорни, јер држава је у њима начелно сачувала своју слободу опредељивања и, нарочито, право да промени и раскине везе. Отуда се ови облици могу релативно лако разликовати од савезне државе. Савезна држава претставља једну нову, заједничку државу и власт, која може мимо вољу једне посебне државице (чланице) да мења устав и која издаје законе непосредно грађанима државица, која може да не поштује законе државица противне њеним законима и која има судски и извршни апарат као и свака држава, а да при томе посебне државице немају нити право непоштовања или поништења неуставних закона савеза нити право да иступе из савеза.

Више тешкоћа задаје одредити разлику између поратне државе у савезној аутономији, другим речима, федерације и аутономије. Има једна формула аутономије која се може сматрати до данас као владајућа. По њој аутономије има када једна област има право да доноси законе, што ће значити да има право да доноси прописе са законском снагом о свима питањима која су јој остављена у надлежност, а да није потребно да су претходно донети од стране државе закони о истим предметима. Ово несумњиво има важности, јер суд је дужан да примењује ове прописе, уколико их покрајина издаје у оквиру своје надлежности — онако исто као што примењује и државне законе. Ако би ти прописи били само уредбе, онда би их покрајина могла доносити када постоје државни закони о дотичним предметима, и суд не би примењивао уредбу која не би била у сагласности са законом. Значај овог права аутономне области да доноси законе био би још већи, ако би обласни закони могли дерогирати државне, као што је то било у „земљама“ предратне Аустрије.

Посебна држава би, очевидно, морала имати више права од овога које имају области. Такво би њено право било што би она доносила себи не само законе, него и устав или тачније, што би се могла по својој вољи политички уредити (тако звано право самоорганизације). Ово је свакако важно; и још важније ће бити, ако би ово право било још засновано на уставу тако да се може ограничити или одузети само ревизијом устава. Али још много важније ће бити, ако посебне државе учествују у доношењу одлука савезне државе и, нарочито, у промени устава. То је стварно случај са савезним државама, јер тамо постоји један специјалан дом, у којем су претстављене државице као такве. И, ако су све државе равнично претстављене (једнако или сразмерно) и овај дом буде равноправан са другим домом, где је претстављен народ као целина, онда се с тим може с пуним правом рачунати.

Ми на овом месту не можемо улазити у излагање теорија о савезној држави и водити дискусију са њима. Ако се води рачуна о томе како савезна држава и аутономија изгледају стварно у позитивном праву, и траже се они знаци који заиста значе нешто, онда би сигурно овај последњи знак био најкарактеристичнији за савезну државу. У позитивном праву се веома ретко може да нађе да једна аутономна област у унитарној држави има право да учествују преко својих претставника у централном законодавству (такав изузетак су претстављале провинције у Прусској). Овај знак, међутим, има ту важност, да посебним државама даје могућност контроле што се тиче њихове надлежности над одлукама савезне државе, јер и оне саме учествују у доношењу ових. Нема сумње, једна држава би у том погледу најбоље била осигурана, ако би од њеног пристанка зависила промена устава. У савезној држави ово би могло бити само до извесне границе, уколико је потребно да се сачува карактер савезне државе као савезне, односно посебних држава карактер држава. Овакво тумачење устава савезних држава (јер то није изрично регулисано) изгледа логично. Ако је савезна држава стварно савезна, она то треба и да остане, и ревизија устава не може да се односи и на оно што чини њен карактер савезне државе. То је разумљиво, када једна држава улази у савезну, јер она улази да остане држава, али је разумљиво и када се једна унитарна држава претвара у савезну, сложену од више државица, јер она то чини што су делови постали јаки и хоће да постану државе и тај карактер сачувају. У пркос томе, владајуће је мишљење да савезна држава може извршити ревизију у том обиму да промени савезну државу у унитарну, јер главно је да се промене врше легалним путем. Па и они, који су за горње мишљење, сматрају да се промена од савезне у унитарну не сме извршити нагло, а и да се може извршити постепено и неосетно у току времена.

Уз овај знак иду, у позитивном праву, и други. Пре свега посебна држава има своју искључиву надлежност, која стоји под контролом савезне само уколико не сме да прекорачи своју надлежност и, затим, надлежност и права посебне државе су засновани на уставу а не само на обичним законима.

Кад се узме сваки знак за себе нађе се више или мање изузетака; најмање их има када се узме онај који смо горе истакли. Али када се узму сва три заједно, онда је тешко наћи изузетака у позитивном праву. Они, међутим, узети заједно, чине разлике довољно велике и важне између федерације и аутономије.

Коста Ј. Протић, адвокат — Београд.

О одговорности нотификанта за накнаду штете из § 44 мен. зак.

Ималац менице дужан је да нотифицира протест због непријема или због неисплате у овим случајевима:

1) По оним меницама на којима се налазе потписи регресних дужника који су на основу изисканог протеста одговорни на плаћање, јер је нотификација уведена ради њихове заштите.

2) Ако се на меници налази потпис индосанта који се оградно од одговорности, (клаузула „без обавезе“) — онда ималац није дужан да обавештава и таквог индосанта, пошто он није обавезан за исплату менице те не може бити ни оштећен. Али у таквом случају ималац је дужан да обавести првог претходника таквог индосанта а једновремено и издаваоца.

3) Но ималац може и таквом индосанту да пошље обавест о протесту и овај је дужан да даље о томе обавести свога претходника иначе он одговара за штету ономе обвезнику који је меницу платио, а није је могао од својих претходника наплатити. За ову је штету одговоран такав индосант без обзира што се он оградно одговорности за регрес, јер ова његова ограда важи према његовим следбеницима, који су под таквом оградом меницу прибавили. Али према његовим претходницима немају важности никакве његове једностране ограде на штету претходника. У таквом случају, дакле ималац протестиране менице који је послао извештај индосанту „без обавезе“ ослобођен је одговорности, а за штету одговара сам такав индосант.

4) Ако су се издавац и индосанти оградиле од протестирања менице, (клаузула „без протеста, без трошкова“) ималац је ипак дужан да извести свога непосредног индосанта и издаваоца да је меница презентирана акцептанту о доспелости и да је овај није исплатио, како би се ови побринули за исплату и сачували од штете.

5) Ималац, да би се сачувао одговорности, може захтевати да га потписници ослободе дужности нотификације. То се постиже тиме што ће они код својих потписа изјавити „без нотификације“ или „без обавести“. То исто дејство има ако би се одрицање изјавило у особеном писму.

6) Сматра се да се индосант прећутно одрекао права на нотификацију ако поред потписа није ставио своју адресу. У таквом случају ималац је дужан да извести првог претходника индосантовог и тиме се ослобођава одговорности према својем индосанту

који није означио адресу, ако би он исплатио меницу а не би је могао ревалирати.

Али ако би ималац знао адресу таквог индосанта и послао му обавест овај је дужан на даљу нотификацију према својој претходнику, иначе одговара за штету. То се изводи отуда што је одредба о прескакању првог индосанта без адресе донесена у корист имаоца, да не би без своје кривице одговарао за штету. Али закон не ослобођава од нотификације оног индосанта који се било изречно било пређутно одрекао нотификације ако би му обавест ипак била достављена.

7) Ако се нису сви регресни дужници одрекли нотификације, већ само неки од њих, ималац је дужан да обавести првог претходника оног индосанта који се одрекао. Али ако би ималац при свем том што се индосант било изречно било пређутно одрекао права на нотификацију, ипак му послао обавест — овај је дужан на даљу нотификацију према својој претходнику иначе одговара за штету, јер његово одрицање на штету претходника, као што смо навели нема важности. Сем тога и сам закон у § 44. вели: сваки индосант који је обавештен о протесту дужан је да о томе извести свога претходника.

8) Ималац је дужан на нотификацију и у случају непријема менице од стране трасата па и онда ако је пријем делимичан или услован.

9) Ако је исплата изостала, а протест се није могао изискати услед више силе ималац је ипак дужан да о томе извести свога претходника и издаваоца (§ 53 м. з.).

10) Чак и у оном случају ако је индосант доцкан обавештен он је ипак дужан на даљу обавест, јер ако би штета наступила услед узрока који су се догодили после ове одоцњене обавести индосанти па ни ималац менице нису за такву штету одговорни, већ само за ону која би се догодила у међувремену, т. ј. пре обавести.

11) Ако би нотификација била извршена неспособном лицу, то извињава нотификанта пошто он не мора да зна наступелу неспособност.

12) Нотификација се има да изврши на адресу како је у меници означена без обзира да ли се адресат још тамо налази. Па и у случају ако је нотификант знао да се адресат иселио, њега ипак извињава адреса како је у меници означена.

13) Случајна погрешка у адреси због које обавест није дошла адресату, не извињава нотификанта (ако је нпр. у адреси ставио: Доњи у месту Горњи Милановац). У таквом случају одговара за штету.

14) Ако би ималац у року од четири радна дана по изисканом протесту подигао регресну тужбу — онда тужба замењује нотификацију.

15) Ако је адреса означена на меници нечитка, нотификант није дужан на обавест. Али пошто је питање о читкости фактичко, то ималац да би се сачувао одговорности треба ипак да се преко „адресара“ или из раније кореспонденције, ако ју је имао, увери о правој адреси дотичног индосанта и да му пошаље обавест.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unilj.rs

16) Ако је протестант известио само издаваоца а не и индосанта, онда се ипак извињава од одговорности ако би издавалац меницу искупио а не би је могао од акцептанта наплатити.

17) Ако издавалац није означио адресу поред свог имена или је адреса нечитка, ималац треба ипак да га обавести и да му обавест пошље у место издања менице без обзира да ли ће се на такву адресу наћи.

18) У случају пријема менице за част од стране трећих лица треба правити ову разлику:

а) ако је пријем учињен за част издаваоца, онда није потребна нотификација, јер пријемник за част по § 54 известиће сам издаваоца, да је интервенисао за његову част.

б) У случају пријема за част кога од индосаната протестиране менице ималац треба да извести првога претходника таквог индосанта као и издаваоца зато што он може против њих да истакне регрес. Међутим индосанта за чију част прима, известиће сам прималац за част по § 54. т. 4. и зато се овај не мора извештавати.

19) Услучају ако је адресат у нужди одрекао пријем, мора се такође изискати протест због непријема и о томе извести онај обвезник који је дао адресу у нужди.

У случају ако је адресат у нужди дао акцепт, али није о року платио, ималац треба и против њега да протестира и да нотифицира у законом року који се рачуна од дана изисканог протеста.

Као што се види овде се говори о два протеста — против акцептанта и против адресата у нужди — и о двома нотификацијама које ималац протестиране менице треба да изврши да би се сачувао одговорности за штету.

20) Ако је нотификација доспела до ремитента, он је дужан да о томе извести издаваоца без обзира ако је издавалац већ обавештен о протесту од стране имаоца менице.

21) Што се тиче нотификације меничним јемцима у § 44. ништа се о томе не вели. Међутим на Женевској конференцији на предлог португалског претставника учињен је додатак у чл. 45. који гласи: „кад се према предњем ставу да извештај којем потписнику менице мора се једнаки извештај и у истом року дати и његовом авалисти“. Овај додатак унесен је и у § 45. новог пројекта мен. зак. који је израдило наше Министарство Правде. Према томе док се тај пројекат не озакони ималац није дужан да обавештава и авалисте.

22) Нотификант је одговоран и онда ако је за пропуштање нотификације криво његово особље.

23) Онај нотификант који према предњим правилима није послао обавест, одговоран је за штету коју би претрпео онај регресни дужник који је меницу исплатио а није је могао од претходника наплатити.

24) Штета треба да буде стварна, т. ј. да се дотични регресни дужник није могао било у целости било делимично да наплати од претходника. Тражи се дакле доказ о ненаплативости.

25) Штета треба да је наступила услед пропуштања нотификације, а не из других узрока. Тако нпр.: ако је главни дужник пао под стечај после протеста и после рока за обавест али се утврди да је он још раније био инсолвентан, онда се не може сматрати да би регресни дужник спречио стечај или да би се могао наплатити да је благовремено био обавештен о протесту.

26) Ако је регресни дужник на други начин сазнао да је меница у року протестирана (нпр. ако је он по тој меници био домицилнијат), он је требао да је одмах откупи и себе обезбеди. Због тога у таквом случају нема право на накнаду, и ако није обавештен (Шт. Штраци 446).

Форма и садржај обавести

Форма за нотификацију није прописана. Обично се врши писмом преко поште. Предаја писма пошти сматра се као дан доставе па и у случају ако адресат не прими писмо или га прими, али после законског рока. Писмо треба да буде препоручено ради евентуалног доказивања.

Садржина обзване треба да обухвати опис менице и меничне обвезнице као и узрок због чега је меница протестирана. Ако доставу врши индосант, он треба да именује и лице у чијим се рукама меница сада налази.

Ако је ималац протестирану меницу добио од издаваоца *solutionis causa*, — он може да је као несигурну не прими и просто врати **натраг**. У том случају враћање менице замењује нотификацију протеста.

Поступак и застарелост

Право на накнаду штете због пропуштања нотификације грађанско-правне је природе и ако произлази из меничног закона.

С тога се сва спорна питања имају да расправе на основу грађ. зак. и поступка у колико мен. закон није друкчије прописао.

Према томе и право на накнаду штете због пропуштања нотификације застарева по § 939 гр. зак. за три године од дана кад је утврђено да регресни дужник није могао исплаћену меницу реализирати од својих претходника.

Терет доказивања

Регресни дужник који полаже право на накнаду штете треба да докаже:

1) да је он меницу протестанту или ма коме своме следбенику исплатио;

2) да докаже да је није могао од својих претходника наплатити;

3) да је немогућност наплате наступила после протеста (нпр. да је стечај над дужником отворен после протеста);

4) да је узрок штети пропуштање нотификације, т. ј. да би се тужилац могао обезбедити и наплатити да је благовремено био обавештен о протесту;

5) Али тужилац нема права да доказује штету изван меничног односа, нпр. да је он због подигнуте тужбе без претходне

обавести изгубио кредит, а тиме и морално и материјално оштећен, а да је обавештен не би дошло до тога, или да је изненађен тужбом морао да плати скупе интересе да би откупио меницу и т. д. Такво доказивање није дозвољено јер штета мора бити **стварна** и може произићи **само из исплаћене менице**.

б) Тужилац може да тражи и накнаду трошкова, провизије, камате, разлике на курсу и т. д. ако је није могао наплатити од претходника, али све то **до висине меничног износа**.

Туженик пак треба да докаже:

1) да је нотификацију и када извршио. То се доказује поштанским рецеписом. Ако би оштећени тврдио да писмо по том рецепису не садржи нотификацију, — он мора да га покаже суду — иначе се претпоставља да се односи на нотификацију нарочито ако тужени поднесе књигу „копија писама“ у којој је писмо под одговарајућим датумом копирано.

Писмо путује на ризик адресатова. Ако га овај није добио нотификант није зато одговоран. Главна је да је он писмо благовремено послао. Али је нотификант дужан да **адресира брижљиво**.

2) ако обавест није послао, онда да наведе узроке због којих то није учинио.

3) да евентуално докаже да је узрок штете наступио пре протеста, нпр. да је акцептантова имовина била и пре доспелости преоптерећена хипотек. дуговима, или да је акцептант пре протеста обуставио плаћање и да због тога тужилац не би могао отклонити штету баш и да је био обавештен.

Из изложенога се види да штета о којој говори § 44. произлази из немогућности наплате менице коју је искупио регресни дужник. Такви су случајеви у пракси чести. Ако је нотификант пропустио да изврши обавест — онда је поготову већ ту његова одговорност за накнаду ако се не би оправдао због пропуштања нотификације.

Због тога су новчани заводи с правом увели нотификацију свима регресним дужницима и ако немају право на накнаду трошкова око сувишне нотификације (ако би је извршили и онима којима се не мора слати обавест).

Такву праксу треба да уведу и приватни имаоци протестиране менице да би се сачували одговорности за накнаду штете.

Александар Р. Миловић, судија Окружног суда — Прилеп.

Утицај истражног затвора на изрицање новчане казне.

Притвор и истражни затвор су врло потребне мере у правосуђу, ради обезбеђења присутности окривљеника у току кривичног поступка. Са овим мерама овако стоји ствар са становишта јурисдикције; али ове мере често тешко погађају окривљенике,

и то оне који буду пуштени испод суђења: било да су ослобођени од оптужбе (§ 280 кп.) било да је противу истих одбивена оптужба (§ 276 кп.) или пак ако би на исте био примењен пропис § 281. тач. 3 кп. (ослобођени од казне). У свима овим случајевима мора доћи до примене и § 339 кп., и исти на претресу имају бити пуштени на слободу, као и они кривци који су издржали у истражном затвору више него што им је изречена казна, дотичном пресудом, за односно кривично дело. Ова мера (мислимо само на истражни затвор) тако исто судбоносно утиче и на примену условне осуде (§§ 65—68 кз.), јер свакако истовремено ова мера и оваква осуда не могу опстојати, јер овакву осуду увек има да искључи истражни затвор, пошто је окривљеник већ започео и издржава казну овим начином (истражним затвором), јер долази до примене § 77 кз.

Испостављање ове мере зависно је од природе кривичног дела у првом реду, па тек од својстава окривљеника (кривца). Природу дела односно њену квалификацију чини — формулише Државни тужилац, који је као *dominus litis*, зато законом овлашћен, бар у почетку поступка, мада то по § 273 Кп. у пресуди чини суд који није овде везан за његову квалификацију. Државном тужиоцу ово право даје пропис § 91 у в. § 118 од. II кп. и у колико се односи и на ову меру. Отуда пак за истог настаје велика одговорност, како морална, тако и правна, коју мора увек имати у виду кад захтева и предлаже овакву меру. Истина, ово се у неколико ублажује и прописом § 119. кп. где суд по жалби окривљеника, ако је има, односно по службеној дужности, ако ове нема, разматра решење истражног судије, којим наређује истражни затвор.

Законодавац је у § 113 у в. § 119 кп. ове мере а priori условио и то: како у односу на тежину дела, тако исто и на својства окривљеника. У § 113 од. I кп. он је одредио **облигаторан** притвор односно истражни затвор за крив. дела угрожена смртном казном или вечитом робијом или за која је дела суду остављен избор између ове две казне. Дакле, овде игра улогу тежина кривичног дела. У § 113 од. II тач. 1—4 кп. законодавац је предвидео **факултативан** притвор односно истражни затвор, наравно кад су испуњени услови из поменутих тачака овога прописа. Исто ово чини се најчешће у случајевима кад се ради о истражном затвору, јер по § 119 од. II кп. исти је облигаторан, а по од. I овог прописа факултативан, с том разликом, што овде отпада т. 1. § 113 кп.

Сасвим је на свом месту оваква установа, али неспретно предложена и примењена онамо где јој није имало места може тешко да погоди окривљеника. Било да се ради о облигаторном било о факултативном истражном затвору: мора се добро пазити и бити, до крајних граница, обазрив, да та мера буде оправдана и да јој има места, што ће свакако показати исход спора. Њу је лако наредити, али тешко издржати и још теже пред законом и савешћу оправдати, ако је иста, у пренагљености, предложена и одобрена, а после се испостави, да то није требало чинити. Истина, за најтежа кривична дела она се редовно наређује и испо-



У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

ставља, а да окривљеник буде ослобођен од оптужбе или сасвим благо кажњен. Узмимо за пример убиство (§ 167 кз.) учињено у нужној одбрани, или прекорачењу исте (§ 24 кз.) или стање нужде (§ 24. кз.) или пак убиство извршено на мах (§ 167 од. IV кз.). За све ове случајеве мора бити истражни затвор, иако је вероватно, да неће доћи до осуде и примене § 77 кз. Лек за ово судска пракса тражи и често налази у хитрини поступања и брзом пресуђењу оваквих спорова, али опет ни то не лишава окривљеника да одлежи извесно време у истражном затвору. Ово је једна законска нужност и мора се, и поред свих њених незгода, трпети, јер је тешко ствар у почетку поступка прејудуцирати и одлучивати, да ли је у датом случају умишљајно убиство, убиство са предумишљајем, убиство на мах учињено, а још мање да ли постоје услови из § 24 кз. Све ово има да цени суд (веће петорице у смислу § 75 т. 1 кп.) док о истражном затвору (у смислу § 119 кп.) одлучује веће тројице.

Наша је намера да овим чланком расправимо ово питање: како ће се применити пропис § 77 кз. кад се на претресу промени квалификација и суд неће да у радњи окривљениковој (овде оптужениковој) стоји лакше кривично дело него оно квалификовано оптужицом државног тужиоца, за које је био обигаторан истражни затвор. Или, пак, ако је импутирано му дело наређен факултативан истражни затвор, па се применом § 71 кз., кривцу ублажи казна. На ово се може одговорити да је лака ствар кад се ради о ублажавању казни у смислу § 71 тач. 1—4 кз. јер се овде увек морају изрећи времене казне и ту ће се свакако применити § 77 кз. Тешкоћа се појављује са применом § 71. тач. 5 кз. и § 74 кз. где су у питању казна лишења слободе и новчане казне, а да не говоримо о примени § 72 кз. и о оним случајевима, у посебном делу Крив. зак., где је за крив. дела угрожена само новчана казна (јер и за ова дела може над кривцем бити наређена и примењена ова мера, само ако су зато испуњени услови из § 119. од. I кп.). Одавде се питање продужава у томе: да ли ће суд ова мера везати, да не може изрећи новчану казну у овим случајевима, јер окривљеник, будући у истражном затвору овим ео иред издржава казну лишења слободе која се применом § 77 кз. има рачунати у изречену досуђену му казну, а то је у датом случају новчана казна. Урачунати истражни затвор у изречену новчану казну? Пропис § 77 кз. има се тумачити тако, да говори само о урачунавању истражног затвора у изречену казну лишења слободе. О новчаној казни тамо нема речи односно мислимо да се ratio legis овог прописа има у овом смислу схватити. Истина § 77 кз. овако гласи: „Притвор или истражни затвор који је осуђеник издржао, пре но што је пресуда изречена, урачунаће се у изречену казну“. Дакле остаје да се истражни затвор урачуна у новчану казну, и то наравно у смислу § 44 кз. односно у смислу Уредбе донесене на основу овог прописа, у вези § 42 кз. ако се стане на супротно гледиште нашем гледишту. — Одмах се овоме испоставља приговор да се овакво урачунавање казне новчане не слаже са природом ове казне нити са институцијама у §§ 42—45 кз., јер у § 44 кз. каже се: „Ако

осуђеник у остављеном року не исплати новчану казну нити је одради, суд ће наредити принудно извршење...“ . Питамо се шта бива ако у нашем случају није осуђеник у могућности да се користи овим законским бенефицијама, јер је већ а priori на издржавању казне у истражном затвору. Шта сад да се ради: суд сматра, да је окривљеник заслужио новчану казну, а не казну затвора, као тежу, у смислу § 74. кз. То је право суда, јер је нашао да такву казну окривљеник заслужује и хоће да му новчану казну за дотично крив. дело изрекче. Суд ово може учинити али се појављује питање, да ли то није илузорно, кад је кривац већ у издржаном затвору, да ли се то може обзиром на истражни затвор и да ли тај истражни затвор није услов да се кривац казни затвором а не новчаним казном, кад га је већ суд наредио и кривац га већ издржао; да ли нема услова за новчану казну обзиром што се она а posteriori замењује казном затвора у случају ненаплативости, како то нормира § 44 кз. Све ово даје разлога размишљању и закључку да је ово питање истражног затвора у односу на изрицање новчане казне компликовано. Ми сматрамо да ипак суд има да изрекче онолику и ону врсту казне коју је кривац заслужио без обзира што је исти у истражном затвору. Како ће се тај истражни затвор урачунати у изречну казну, не сме утицати на суд при изрицању казне и одређивању њене врсте. Истина, овде се мора водити рачуна о примени § 339. кп. Питање је само: како ће се новчана казна обрачунати, да ли по уредби донесеној на основу § 44. кз. или по § 42. кз. Ми мислимо ако се ставимо на супротно гледиште да ће се ова казна обрачунати по § 42 кз. по принципу *in dubio mitius*, тако да ће се за сваки дан затвора рачунати 25 динара казне и према томе утврдити да ли је осуђеник у истражном затвору провео више времена од досуђене и изречене овде замењене, пак, казне затвора новчаном по поменутом критеријуму. Истина, овде се питање може компликовати: ако осуђеник не буде пуштен у слободу сходно § 339 кп. и поред поменутог начина замењивања истражног затвора новчаном казном по наведеном критеријуму, за то што је осуђен на већу новчану казну него што је у истражном затвору остао. Онда са овог становишта имао би да и остатак одлежи и да се тек онда пусти на слободу. Ово никако не би могло бити оправдано, јер зашто га задржавати у истражном затвору кад је изречена новчана казна. Ово још и са разлога природе саме новчане казне, која има фискални карактер и преко тога се манифестује њена репресија. Зашто не пустити кривца на слободу и бар за овај остатак новчане казне, коју није обухватио издржани затвор, зашто не применити прописе §§ 43—45. кз.? Истина, овако би испало полутанско изрицање и примена новчане казне уопште. Ипак, ближе је закону овако да се поступи него што би то био случај да се противно поступи. Ово наравно ако се не би могао применити принцип: *arg. a fortiori* (*arg. ad maius a minori*) јер кад је по цитираном правилу допуштено да се кривац који је издржао више у истражном затвору него што је изречена казна (мислимо на казну лишења слободе) одмах пушта у слободу и остаје му само изречена казна, а вишак издржаног



истражног затвора применом § 339. кп. исчезава, зашто се не би ово применило и на новчану казну, кад је у питању истражни затвор. У противном би суд био приморан, због овакве мере, да против своје савести изриче времену казну кривцу који је у истражном затвору а не новчану казну и ако је ову заслужио мада је за такво дело ова сама прописана или алтернативно са казном лишења слободе. Све ово, само што је кривац у истражном затвору. Дакле овакав кривац би неправедно трпео нешто, управо овакву примену закона што законодавац није никако хтео нити желео.

Још и овај непобитан разлог да истакнемо у прилог наше тезе: ако би се кривац који је у истражном затвору морао увек казнити казном лишења слободе само због тога што га је таква мера крив. поступка погодила, те је доспео у истражни затвор, онда би се дошло до такве ситуације, да суд примењује неки свој неписани закон, неки фиктивни пропис који законодавац није узаконио. Испало би да суд ствара нови закон, којим кривца кажњава казном лишења слободе место новчаном казном, којом је дотично дело угрожено. Био би повређен принцип: *nulla poena sine lege* (т. зв. принцип легалитета) који нормира § 1 Крив. зак., што ниуком случају не сме бити.

Да би наша излагања допунили истичемо да би заиста овакав исход био апсурдан, па да се он избегне мора се остати, по нашем мишљењу, при томе да се нађе компромис између прописа који говоре о истражном затвору и прописа § 77 к. з. с једне стране са прописима који говоре о новчаној казни (§ 42—45. кз.). То је једина солуција за коју смо ми у овом допису пледирали, сем ако се хоће овај заплет избећи тиме што би се окривљеник ослободио од оптужбе и ако треба да буде оглашен кривим, па само да би се избегао овај заплет, да се на овај начин спор ликвидира, што свакако не сме бити, јер би се тиме ишло на руку кривцима да их не постигне казна за њихова ма и преступна дела.

У циљу јасније слике овога питања и да би још више расветлили ово питање, о коме говоримо, и поткрепљења нашег становишта, истичемо из праксе овај пример.

Државни тужилац оптужником својом оптужио је С. Т. земљорадника из П., старог 18 година и Д. Р. земљорадника из П. за то: 1) што су 28 октобра 1938 год. између 8 и 9 часова пре подне, кад се оштећеник С. Т. земљорадник из Р. са два коња натоварена житом враћао из села П. у своје село кући, наоружан Д. Р. војничком пушком, сачекали истог на званом месту „Михајлово“ у Рожденској шуми, у намери да истом оштећенику, силом одузму револвер и друге ствари, које је собом носио, и позвавши га да стане ради одузимања револвера, употребили силу т. ј. оружје које је носио Д. Р., услед чега је ошт. С. Т. био принуђен да бежи, и исти је и побегао, изгубивши капу и капут, оставив натоварене коње са житом на месту догађаја, које је ствари оштећени тек доцније — сутрадан помогнут жанд. патролом нашао у селу одакле је био пошао, мада је том приликом са једног коња нестао самар, који је доцније украј пута оштећени нашао,

те да су тиме оба оптужена починили крив. дело против туђе имовине из § 326 у в. § 328 т. 5 Крив. зак.; 2) што су том истом приликом и на истом месту сачекавши на поменути начин будући наоружани, поменутог оштећеника С. у циљу, насилног одузимања ствари, истом довикнули: „Стој да те претресемо, да немаш револвера?“ и кад је овај на ову повику стао да бежи низ брдо — кроз шуму, за њим је један од њих (који је имао пушку) опалио из пушке, у намери да га лише живота; те да су тиме учинили кривично дело против живота и тела у покушају из § 167 од. II т. 1. у в. § 31 Крив. зак.; и 3) С. Т. што је пре ових догађаја на неколико дана у селу П. приредио лутрију једног сата продајући број по два динара тако, да је на поменутој неодобреној од надлежне власти лутрији за продатих 100 бројева прикупио 200 динара, те је сат после вучења лутрије добио један од учесника у истој, чиме је оптужени С. Т. починио дело из § 364 од. I у в. § 62. крив. зак. Оба оптужена због дела означених под 1 и 2 стављени су у истражни затвор дана 2 новембра 1938 год. Ово је решење истражног судије потврдило надлежно кривично веће, тако да су на претрес одржан дана 2. II. 1939 год. оба оптуженика изведени из истражног затвора. На претресу оптужени дела под 1 и 2 не признају. Бране се да на лицу места нису били. Оптужени С. Т. дело под 3) признаје и брани се, да као полуписмен сељак није знао да је и овакве лутрије требало пријављивати надлежној власти. Даље из доказног поступка, а из исказа датог под заклетвом оштећеника С. Т. установило се, да је само оптужени Д. Р. са пушком, а у друштву са С. Т., пресрео овога на путу, дохватио за капут и повукао тражећи да стане да га претреса да види има ли револвер, да он — оштећеник није на то пристао, наравно, већ му се истрагао и побегао, а да се на то, будући од нападача одмакао, за око стотину метара, обазрео и видео како Д. Р. у правцу њега, али много високо изнад укоса у вис, опали из пушке, тако да је куршум изнад оштећеникове главе много високо прошао, да га други оптужени није ничим напао, да се по ствари није одмах вратио, већ сутрадан са полицијом, где је нашао све ствари јер му нападачи нису ништа узели нити однели. Других сведока за ово није било. Не зна шта су хтели оптужени са овим поступком, сем то да га је Д. Р. принудио овим да бежи, да не иде мирно путем за својим послом и да му је задао страх пуцањем из пушке. После овако утврђеног чињеничког стања, суд је наравно одбацио квалификацију оптужнице за дело под 1 и 2 и нашао да у радњама оптуженог Д. Р. описатим у поменутих ставовима стоје ова дела и то: за радњу под 1) да се ради о делу из 242 кз. а за радњу под 2) да се ради о делу из § 247 кз. па га је за ова дела прогласио кривим и казнио: за прво дело са 240 дин. новчане казне, а за друго дело са 300 дин. новчане казне, те примењујући § 62 и § 63 кз. казнио га укупно са 540 динара док је оптуженог С. Т. по овим оптужењима ослободио од оптужбе (§ 280 кп.) јер је суд нашао, да у његовој радњи нема никаквог кривичног дела, а за дело из § 364 од. I кз. прогласио га је кривим и казнио са 120 дин. новчане казне. Новчане казне за оба дела, суд је изрекао, јер за тежу

врсту казне нису испуњени услови из § 74. кз. Суд је оба оптуженика сходно § 339 кп. одмах пустио на слободу и ако је изрекао новчане казне, јер и кад би се изречена новчана казна заменила у смислу уредбе донесене на основу § 44 кз. а да не говоримо о примени § 42. кз. у односу на критеријум замењивања казне, оптужници су у истражном затвору издржали више шестороструко него што им је изречена казна. Суд није прихватио квалификацију оптужницом учињену, јер није било одузимање ствари оштећенику од стране Д. Р. нити је овај пуцао у том циљу да лиши живота оштећеника, већ да га заплаши и то што га је приморао силом да не настави по својој вољи пут да је Д. Р. починио кривично дело из § 242. кз.

Да поновимо: сматрамо да је законодавац са доношењем прописа § 77 кз. имао у виду урачунавање времене казне у издржани истражни затвор, што је свакако велика важност и корист за оптуженика, кад се већ осуђује на времену казну односно на вечиту робију. Истина законодавцу није било ни на крају памети да ће се десити и такви случајеви у пракси код суда, да ће морати доћи до замењивања истражног затвора новчаном казном, али је свакако ово питање оставио отвореним јер се замењивање — урачунавање истражног затвора — у изречену новчану казну поменути прописом не искључује. Остаје питање: на који ће се начин ово замењивање — управо урачунавање истражног затвора у изречену новчану казну извршити.

По нашем мишљењу боље је и овде применити пропис § 339 кп. као и на оне случајеве кад се оптуженик пушта из истражног затвора, кад је ослобођен од оптужбе, односно кад је одбијена оптужба, (либераторне пресуде) или пак ако је проглашен кривим и ослобођава се казне (§ 281 тач. 3. кп.) или пак ако је издржао више у истражном затвору него што му је изречена казна лишења слободе. Ово због тога што се тим избегава компликација § 77 кз.. са прописима §§ 42—45 кз. јер се ови прописи не могу ускладити.

СУДСКА ПРАКСА

Адвокату не припада награда за рад, за који зна или је могао држати, да ће бити неуспешан, изузев ако је тај рад извршио на нарочити захтев странке. (Кас. суд у Новом Саду 28. маја 1938. год. бр. Р. 636/34.).

У парници З. Д. Б. из Ч. противу Б. Р. и др. из Б. Т. Одељење Б. Београдског Касационог суда у Новом Саду донело је поводом ревизије ову пресуду: „ревизије тужених не уважава и побијану пресуду позивног суда потврђује“ и т. д. а са ових разлога: Ревизијски су разлози тужених неосновани.

Наиме позивни суд је само установио то да је тужитељ био дужан да у конкретном предмету против Б. Ј. учини нужне кораке у интересу овога да је био дужан отпутовати у С., те да је ово и учинио. Но није установио то да је услед тужитељевог рада пуштен на слободу што није ни стављено као услов за исплату награде — те стога се пресуда позивног суда и не оснива у битној тачци на претпоставци која стоји у противречности са парничним списима првостепеног суда.

Навод тужених да је тужитељ за путовање у С. добио 600 дин. предујма, је новум који се у ревизији не може износити.

Но неоснован је и ревизијски разлог тужених из бр. 4. § 597 гр. п. п. јер је правно стајалиште позивног суда умесно и на закону основано, јер је недопуштен само онај рад у корист брањеника, који се коси са законом и моралом, да је пак тужитељ као браниоц имао да предузме или да је предузео тако недопуштене радње, није установљено, но нити су утврђени нити су понуђени докази у том правцу.

Та околност да су предузети кораци закашњени би могла имати утицаја само у том случају, ако би било установљено да је тужитељ већ имао знања о томе пре но што је нужне кораке преузео, и отпутовао у С. — јер адвокату не припада награда само за онај рад за који знао или морао знати да неће бити успешан — изузев ако је тај рад извршио на нарочити захтев странке — а то пак да је тужитељ о томе претходно имао знања није установљено.

Кад странка у парници има два пуномоћника, — адвоката, на им је судска одлука уручена у разво време, рок за улагање правног лека има се рачунати од ранијег уручења. (Кас. суд у Новом Саду 29. августа 1938. год. бр. Р. 639/34.).

У правној ствари супр. В. М. рођ. М. Ј. из С. противу Б. К. Одељење Б. Београдског Касационог суда у Н. С. поводом ревизије тужене донело је овај закључак „ревизију тужене по званичној дужности одбацује“ а са доле наведених разлога.

Правно је правило, да кад парнична странка има у парници опуномоћена два адвоката, па је судска одлука уручена обојици адвоката те странке и то у разво време, онда се рок за улагање правног лека рачуна од дана раније извршеног уручења.

У датом случају тужена је имала два адвоката. Једном је пресуда позивног суда уручена 6 јуна 1934. г. а другом адвокату 25. јуна 1934. г. Према горњем правном правилу дакле рок за улагање ревизије има се рачунати од 6. јуна 1934. г.

Како је пак ревизија предата 11. јуна 1934. г., то је исту као закашњену ваљало одбацити из службене дужности.

За вођење излучне парнице, адвокат нема права на награду, ако зна да некретнине нису власништво његове странке. (Кас. суд у Новом Саду 4. јуна 1938. год. бр. Р. 814/34.).

У парници Др. Р. из В. противу Б. В. Одељење Б. Београдског Касационог суда у Н. Саду поводом ревизије донело је ову пресуду: „ревизију тужитеља, како у погледу тужбеног захтева тако и у погледу противтужбеног захтева не уважава и побијану пресуду позивног суда потврђује и т. д. а са ових разлога: Ревизијски разлози тужитеља нису основани.

Наиме није спорно да је тужитељ у име тужене под бр. Г. 2575/1931. поднео Среском суду излучну тужбу и тражио да се ослободе од заплете такве покретнине, које не сачињавају власништво тужене, надаље није спорна ни та чињеница да су закључнице, које се односе на оне покретнине чије излучење тужитељ је требао тражити, а чији је власник био тужени у доба покретања парнице биле код тужитеља.

Пошто је суд првог степена установио да је тужитељ својим писмом од 6. јуна 1931. г. известио туженога, да је молио излучење заплених стројева, мада према закључницама (у оригиналу), које је примио од Агрикултуре, нису њихова својина, то је установио као чињеницу и то да је тужени знао односно морао знати, које су то покретнине, чије излучење треба да тражи, јер му обзиром на припослате закључнице није било потребно неко нарочито упутство.

Према напред наведеном тужитељ је својом кривицом поднео погрешну тужбу.

У смислу ст. 2. § 21. Закона о адвокатима адвокат је дужан заступање вршити по закону и права своје странке бранити против сваког ревносно, верно и савесно.

Из овога прописа произлази да је тужитељ био дужан када је видео, да је својом кривицом поднео погрешну тужбу, све да учини да по његову странку штетне последице оклони, међутим тужитељ то није учинио, тако да је излучна тужба одбијена и тужени осуђен да плати парничне трошкове.

Како је правно правило да адвокат не само да нема права на награду, већ да нема права ни да тражи накнаду готових издатака, ако је његов рад био непотребан, безциљан и безразложан или ако је знао или морао знати да ће бити неуспешан пошто је у конкретном случају морао знати за напред наведене околности, то му за овај рад не припада ни награда, ни готови издаци.

Но како је поред тога његовим непотребним и погрешним радом дакле својом кривицом, јер је поднео излучну тужбу у погледу таквих покретина за које је знао да нису власништво туженога, туженоме нанео још и штету, а правно је правило да лице које својом кривицом нанесе другоме штету дужно ову да надокнади, то је позивни суд правилном применом материјалних прописа осудио тужитеља, да плати туженоме парничне трошкове, које је овај морао платити противницима у излучној парници.

Та околност да је тужитељ 6. јуна 1931. известио туженога о погрешно поднетој тужби нема утицаја на одговорност тужитеља, јер је његова дужност била да као адвокат даје потребне стручне савете својој странци у погледу начина за отклонку штете односно сам да отклони штету коју је својом кривицом проузроковао уколико би се та штета могла отклонити, а поред тога био је дужан све да учини, да би се даља штета отклонила, што да је учинио, није установљено.

Нема утицаја на одговорност тужитеља ни писмо туженога од 23. јуна 1931., јер ово је последња кривицом тужитеља погрешно поднесене излучне тужбе а из којег произлази то, да тужени не разуме целу ситуацију и тражи излаз из ове.

Тужитељ, када је видео, да је својом кривицом погрешно поднео тужбу, био је дужан упозорити на то и на последице његову странку и известити странку о даљиним потребним корацима, те и ако би странка тражила наставак погрешно покренутог поступка, био је дужан упозорити на штетне последице, па тек ако би странка упркос ових опомена тражила наставак поступка, смес је то тужитељ учинити и само у том случају био би лишен одговорности за наступеле штетне последице. Што међутим да је учинио није установљено. (§ 21. Закона о адвокатима).

Државна свилара у Н. С. није правно лице, нити фирма, већ део државне имовине, те се тужба има управити противу државног ерара. (Кас. суд у Новом Саду 9. септембра 1938. год. Рек. бр. 11/38.).

У спору фирме Ш. Б. противу Државне свиларе из Н. С. на првом рочишту истакнуто је приговор од стране тужене, да нема парничне способности. Окр. суд у Н. С. закључком својим бр. По. 536/37 од 18. септембра 1937. г. одбио је приговор, наводећи да је тужба уручена државном правобраниоштву, те је приговор неоснован, сматрајући да је тужен државни ерар.

Ну по рекурсу тужене Апелациони суд у Н. Саду донео је под бр. Пл. 1488/37 од 25. новембра 1937. г. следећи закључак „Рекурс уважава, побијани закључак преиначује, приговор тужене уважава те тужбу тужноца одбацује и т. д., а са ових разлога: да је тужба управљена у предметном случају противу Државне свиларе у Н. С., међутим по чл. 2. Уредбе о комерцијализацији Дирекције Државног свиларства и подручних фабрика свиле у Н. С. постоји само Дирекција државног свиларства и фабрика свиле у Н. С., те само она као таква може бити тужена.

Па како је пак суд из службене дужности надлежан да pazi, да ли странка има способности бити парничном странком, те је у овом случају, тужена како је означено у тужби нема способности бити парничном странком, требало је рекурс уважити, побијани закључак преиначити, приговор тужене уважити те тужбе у смислу § 334 гр. п. п. одбацити и т. д.

За овим је Одељење Б. Београдског Касационог суда у Н. Саду поводом рекурса тужиље донело закључак „рекурс одбија и побијани закључак одобрава“ а са доле наведених разлога: да је закључак другостепеног

суда на закону основан јер тужена државна свилара у Н. С. није правно лице ни фирма него један део државне имовине те као таква не може функционисати као странка пред судом тако да се тужба има уперити против државног ерара. Исто тако не може се сматрати да је тужба против фабрике уједно и тужба против Дирекције свиларства и т. д.

Захтеви због превременог отпуштања морају се путем суда остваривати у смислу § 246. зак. о рад. за шест месеци по протеклу дана, када су се могли изнети, иначе су искључени. (Кас. суд у Новом Саду 12. априла 1938. год. бр. Р. 692/37.).

У парници Р. Д. из П. противу Р. С. и др. из П. поводом ревизије Одељења Б. Београдског Касационог суда у Н. Саду донело је ову пресуду „ревизију тужитеља не уважава, побијану пресуду позивног суда потврђује“ и т. д. а са ових разлога.

Правилно је првостепени суд установио, а које је установљење прихватио и позивни суд (§ 592. грпп.), да је тужилац већ у парници бр. 3971/1932. тражио у име остатка плате дин. 4.400 против истих тужених и да је та парница правомоћно окончана тако да је тужитељ одбијен, и да то исто сада према истим туженима тражи и у овој парници. То установљење не противи се парничним списима, јер то донста доказују списи парнице бр. 3971/932., па су нижи судови темељном и исцрпном оценом дошли до закључка да је у погледу тужитељевог захтева од дин. 4.400 у име остатка плате већ ствар правомоћно пресуђена „res iudicata“ те су правилно са тим захтевом тужитеља одбили.

У погледу захтева пак од 6.000 дин. правилно је позивни суд и тачном правном оценом ствари, установио да постоји застара а то позивом на прописе § 246 у вези § 324 закона о радњама, које је прописе правилно применио у конкретном случају.

§ 246 закона о радњама каже да захтеви због превременог отпуштања морају се остваривати путем суда за 6 месеци по истеку дана када су се могли изнети иначе су искључени; тужитељ је тај захтев могао одмах изнети после одржане оснивачке скупштине 12. јуна 1932., па како је тужбу поднео истом год. 1935., то је његов захтев застарео.

Закон о радњама у IV глави (трговачко и остало више помоћно особље) у овом погледу не прописује ништа друго, па је по томе јасно да се има за више помоћно особље (тужитељ) применити § 246 зак. о радњама, а не § 330 зак. о радњама јер се у конкретном случају ради о остваривању захтева који потиче из превременог отпуштања.

Бранко Јевремовић
судија Апелационог суда у Новом Саду.

У смислу чл. 25. Закона о судијама застарелост права на накнаду штете, причињене незаконитом одлуком тече од дана кад је тужилац сазнао за оштећење а не од дана, кад је сазнао да је одлука суда незаконита.

По депозиту Ј. Ч. фабрике, који је био положен у корист фирме Л. а који је се налазио на расправи пред Трговачким судом у Београду, извршним закључком истог суда упућен је на парницу адвокат М. да тим путем докаже, да има право, да му се из истог депозита исплати заступничка награда. Адвокат М. је тражио одмеравање награде и она му је извршним закључком Апелационог суда од 4. марта 1936. г. одмерена у износу од 87.244.95 дин. Овај закључак адвокат М. поднео је на извршење извршном отсеку Управе гр. Београда, који је решењем својим узабрао поменути депозит с тим, да се исти ником не исплаћује до окончања спора. Актом својим од 7. априла 1936. г. отсек је писао Трговачком суду, да на основу поднетог извршног закључка Апелационог суда од 4. марта 1936. г. о одмеравању награде исплати узабрањену суму адвокату М. ако томе не стоје на путу какве друге законске сметње. Београдски Трговачки суд одлуком од 7. априла 1936. г. издао је налог за исплату депозита адвокату М., не саслушавши о томе фирму Л. као корисника депозита. По извршеној исплати а на захтев претставника фирме Л. суд је овоме доставио свој закључак којим је наређена исплата. Овај закључак Трговачког суда по рекурсу

WWW.UNILIB.RS

фирме Л. укинут је закључком Апелационог суда од 30. јуна 1936. год. Пл. 881 и у том је закључку констатовано, да је исплата депозита неправилно извршена.

Претставник фирме Л. тужио је државу Краљевину Југославију и тражио пресуду, по којој је држава дужна да положи у депозит код Трговачког суда износ у 87.244,95 дин., колико је по закључку истог суда неправилно исплаћено адвокату М. на име заступничке награде. Тужена страна у одговору и на расправи навела је, да је тужба неуредна, јер је тужилац у смислу § 78. Закона о чиновницима био дужан да управи тужбу противу државних службеника, чијом му је одлуком причињена штета и противу државе а не само да тужи државу. Осим тога истакла је, да је тужбено тражење неумесно а и кад би му имало места, оно је застарило. Окружни суд за град Београд донео је пресуду од 10 септембра 1937 г. По—278/37. којом је задовољно тужбени захтев, стављајући у дужност држави да поменути суму положи у депозит са ових разлога:

Одмеравање адвокатске награде врши се по прописима ванпарничног поступка али одлуке о томе немају материјалну правноснажност, пошто је учесницима овог ванпарничног поступка дато право да путем парнице измене правни однос, који је био предмет ванпарничне судске одлуке — § 16. ванпарн. поступка и § 29. Закона о адвокатима. Према томе извршено оделење Управе града Београда није имало законског ослонаца да на основу закључка Апелационог суда Пл. 145/36. о одмеравању награде, приступи извршењу у смислу § 466. гр. с. п. за Краљевину Србију. Али, кад је то већ учињено под ограничењем, коју у поступку извршења узабрањује, не исплаћује никоме до окончања спора, о праву на исплату, па ипак актом својим наложило исплату са образложењем да ово чини пошто је поверилац, адвокат М. извршним закључком Апелационог суда Пл. 145/36. о одмереној му награди забрану оправдао, Трговачки суд био је дужан оценити умесност налога и саслушањем странака по депозиту извидети, да ли су странке у ванпарничном поступку о одмеравању награде расправиле свој однос по тражењу исплате адвокатског хонорара или су задржале себи право парнице, па тек по том донети своју одлуку. Ово у толико пре што је својим закључком по истом депозиту Р. 992/35.—34. наложило странкама да питање исплате из овог односа расправи спором а осим тога ни извршна власт није тражила безусловну исплату, већ, ако не стоје на путу какве законске сметње. Како је Трговачки суд противно поступио и исплату наредио одлуком од 7 априла 1936 г. Р. 992/35. која је исплата и извршена, то је потребно, ради правилне оцене питања, да ли адвокат М. има право на исплату из овог депозита своје адвокатске награде у овом износу или не, да се ствар врати у првашње стање — § 818. грађ. зак. тиме, што ће исплаћени депозит вратити у депозит суда. По оцени питања да ли на туженој држави лежи дужност да стављањем у депозит спорне суме ствар постави у првашње стање, суд је нашао:

По чл. 25. Закона о судијама сваки грађанин има право да подиже код редовног суда тужбу противу државе због штете, коју му је нанео судија при вршењу службене дужности. Како се пак из акта види да су судије Трговачког суда одлуком Р. 992/35. дакле при вршењу службене дужности наредили односну исплату, којој исплати није било места пре него што се расправи спорно питање између корисника депозита фирме Л. и адвоката М. о томе да ли адвокат М. има право и у којем износу да се из овог депозита наплати, то је учињено исплатом ианета штета кориснику депозита смањењем вредности истог. То пак, што је отсек за извршење Управе града Београда по тражењу адвоката М. узео у поступак и наредио извршење и у циљу наплате одмереног адвокатског хонорара одмерени износ узабранио решењем својим бр. 19257 од 23 марта 1936 г. све на основу закључка Апелационог суда Пл. 145/36 без утицаја је на правилно пресуђење овога спора с разлога, што суд налази, да извршни отсек на основу овакве одлуке Апелационог суда није имао приступити извршењу са већ изнетих разлога.

Суд је ценио и навод тужене државе, да је тужба неуредна, јер тужбени захтев није управљен у смислу § 78. Зак. о чиновн. и противу оних државних службеника, чијом је одлуком причињена штета, па је нашао да је неуместан — чл. 25. Закона о судијама редовних судова. Исто тако ценио је и материјално правни приговор застарелости, па је нашао, да је неоснован

са разлога, што се има узети да је тужилац Ј. као корисник депозита за штету сазнао по пријему закључка Апелационог суда Пл. 881 од 30. јуна 1936 г. којим је укинут закључак Трговачког суда Р.-992/35. од 27. априла 1936 г. о наређеној исплати а од тада до дана поднете тужбе 7. априла 1937 г. није протекло више од 9 месеци — чл. 25. Закона о судијама.

Касациони суд је уважио ревизију туженика и, преиначујући привилегијску пресуду, одбио тужбени захтев са следећих разлога:

„Стоји ревизијски разлог из тач. 4. § 597. грпп. на који упућује ревидент, наводећи, да је привилегијски суд погрешно, кад је нашао да тужба није застарела. По чл. 25. Закона о судијама застарелост тужбе, о којој је реч у овом спору, почиње тећи или „од дана, кад је одлука, из које је штета произашла, правоснажна постала“ или „од дана, кад је оштећеник за оштећење сазнао“. Државни суд је правилно искључио први моменат, јер одлука, из које се представља, да је штета произашла, не може никада постати правоснажном, пошто је поништена закључком Апелационог суда, те у случају, кад би се узео овај моменат као почетак рока, ова тужба не би никад застарела, што је противно изричној одредби овог законског прописа, да све ове тужбе без изузетка застаревају за девет месеци. Због тога је привилегијски суд правилно узео, као почетни рок за застарелост, дан кад је тужилац сазнао за оштећење, јер је у овом случају представљено оштећење нанесено одлуком, која тужиоцу, као оштећенику, није предата пре њеног извршења, којим је оштећење остварено. Доцније саопштење те одлуке оштећенику по његовом захтеву није могло имати никаквог утицаја на само оштећење. Само је привилегијски суд погрешно, кад је нашао, да је оштећеник за штету сазнао кад му је предат закључак Апелационог суда, којим је поништена одлука Трговачког суда, из које је проистекло оштећење тужиоцево „јер је тада, — како се види у образложењу привилегијске пресуде — дошао до сазнања, да је исплата незаконита“. Овакво схватање је погрешно. Незаконитост једне судске одлуке проистиче, не из одлуке вишег суда, него из самог закона. Одлука вишег суда само је декларативног а не конститутивног карактера. Њена незаконитост потиче не због одлука вишег суда, већ из њене несавесности и противности са законом. Нико се пак не може позивати, да без одлуке вишег суда није знао за незаконитост одлуке нижег суда, јер би то било противно одредби § 14. грађ. зак. „да се нико незнањем закона извињавати или бранити не може“. Због тога, нити је тужилац могао истичати да није знао за незаконитост одлуке Трговачког суда, док није поништена одлуком вишег суда, нити је привилегијски суд то истичање морао усвојити, јер би то у самој ствари било незнање закона. У осталом, да је тужилац знао, да је одлука Трговачког суда незаконита и пре одлуке Апелационог суда, најбољи је доказ то, што ју је као незакониту нападао својим правним леком. Напослетку закон не вели, да ова застарелост почиње тећи од дана кад је оштећеник сазнао да је судска радња незаконита, већ од дана, кад је оштећеник сазнао за оштећење а то су две разне чињенице, те се не може произвољно узимати једна или друга, него само она, коју закон изрично означава у своме тексту. Према томе, у смислу предњег законског прописа мора се узети као дан сазнања овог оштећења само дан, кад је оштећеник сазнао, да је на основу одлуке Трговачког суда у Београду од 7. априла 1936 г. Р.-992/35-47 извршена исплата, пошто је том исплатом и извршено његово представљено оштећење. Како је пак тужилац на дан 18. априла 1936. год. сазнао, да је исплата извршена, то је од тог дана почео тећи рок за подношење тужбе у питању а пошто се из списка види, да је он тужбу поднео 7. априла 1937. г., дакле после протекла рока од девет месеци, то је његова тужба по § 25. Закона о судијама застарела“.

Пресуда I грађ. већа Касационог суда, Београд од 1. априла 1939. г. Рев. 1725/38.

Уговорна клаузула, којом се једна страна обвезује да испуни уговор кад буде могла, представља услов, који није противан § 13. грађ. зак. али који се сматра да не постоји, те друга страна може у свако доба тражити испуњење уговора.

Према наводима у тужби, тужилац А. дала је туженом С. 82 обвезнице 21,9% ратне штете, да се он са њима послужи па да их врати. Тужени

је био дужан да примљене обвезнице још одавна врати али он то није учинио, већ је са истих скинуо и купоне, наплатио их и за себе задржао. Тужила је предложила пресуду, да је тужени дужан вратити јој примљене обвезнице, што ако не учини, или не буде могао учинити, да јој плати данашњу вредност истих. Тужена страна, поред осталог, навела је да је се, према поднетом писмену од стране тужиље, обавезала да јој поменуте обвезнице врати, кад буде могла, према чему тужбено тражење није доспело.

Окружни суд у Шапцу пресудом од 24. марта 1938. год. По-234/36. наложио је туженику да тужиљи врати примљене обвезнице у року од петнаест дана под претњом извршења, што, ако не учини или не буде могао учинити, да јој плати вредност истих по берзанском курсу у моменту извршења. Суд је нашао да је овде у питању уговор о послузи, чије је трајање неопредељено те у овом случају послуга траје дотле, док давалац у послугу то жели — § 584. грађ. зак. Што се тиче тужбеног захтева да туженик плати тужиљи и 6% год. интереса на вредност обвезница и да врати наплаћени интерес по обвезницама т. ј. вредност наплаћених купона, суд је тај захтев одбио, пошто није утврђено колико је свега купона по редним бројевима наплаћено. Тако исто суд је одбио тужбени захтев у погледу интереса на вредност обвезница због тога, што се у првом реду тражи враћање самих обвезница, које опет саме од себе доносе камату, одређену законом у 21,6% годишње.

Београдски Апелациони суд, као позивни, делимично је уважио позив тужилачке стране, у колико се односи на захтевани интерес на главну суму и својом пресудом од 5. новембра 1938. год. Пл. 1417/38. осудио туженика на враћање обвезница, плаћање вредности наплаћених купона и 6% годишњег интереса на ту вредност, као и интерес на купоне, чија је исплата текла у времену од дана подизања тужбе па до наплате, налазећи да је позив тужилачке стране у том делу уместан са следећих разлога:

„Купони су саставни део обвезница. Ове су биле код туженика, те је разумљиво, да је он могао и требао да их наплати. Па како тужила тврди, да јој није предат интерес од обвезница а тужени то не пориче (§ 362. грпп.) онда се има узети, да је основан захтев тужбе, да се на плаћање овога интереса осуди туженик за време, које је опредељено у тужби. Што се пак тиче интереса, Апелациони суд сматра, да тужила има право и на њега али не онако, како је тужбом тражила. Тужила је поставила алтернативан тужбени захтев, да јој туженик врати обвезнице или накнади њихову вредност по курсу. Туженик ће бити стављен пред ову дилему на дан извршности пресуде (§ 505. грпп.). Тога дана он треба да врати обвезнице или да накнади њихову вредност. Не учини ли то, онда је дужан да накнади тужили мораторни интерес од тога дана па до наплате. Овај пак интерес је 6% год. (§§ 601.—602. гр. з.) на вредност обвезница по курсу на дан извршности пресуде, те према томе тужила нема права на интерес 6% од дана тужбе, јер јој је ова накнада у интересу изражена у купонима а туженик је алтернативно обавезан да врати обвезнице или њихову вредност на дан извршности пресуде. Први суд је погрешно, што тужили није досудио и тражени интерес на своту, примљену за купоне обвезнице. Туженик је купоне наплатио (морао и требао наплатити, јер су обвезнице биле код њега а тужила тврди, да их она није наплатила). Према томе служио је се новцем, те је зато дужан да накнади и законски интерес (§ 601. и § 602. гр. зак.). Како тужила тражи интерес од дана тужбе а на суму од 15.375 дин., то јој се он од овог дана има и досудити, будући да туженик не спори износ наплаћених купона — § 362. грпп. Но исто тако, тужила има права и на интерес за наплаћене купоне од дана тужбе до наплате“.

Што се тиче позивних навода туженика, у погледу дужности враћања примљених обвезница тужиоцу, Апелациони суд је нашао, да су неосновани. Неумесан је приговор туженика, да према тексту признанице — писмена — које је израз сагласности воља обеју парничних страна, он има да врати обвезнице кад буде могао и да према томе тужила нема права да определи рок за повраћај, неуместан је. Тужила прима ову сагласност воље. Но и без обзира на ово, уговор се има тумачити тако, да се разумно узму у обзир и нарочити услови, ако их има — § 545. гр. зак. Узимајући у оцену овај услов, Апелациони суд сматра, да он није довољан, јер би, према тумачењу тужениковом, у ствари уговор, односно обавеза услова била немогућа — нестварљива а што би било противно §-у 13. гр. зак. Према

тексту признанице извршење обавезе је остављено тужениковом нахођењу т. ј. да обвезнице врати, кад он буде могао. Ово питање не би могло да се постави на објективну платформу, већ би зависило од субјективног налажења тужениковог. Овако пак налажење свакако је у противности са § 13. гр. зак. Према томе, рок обавези тужениковој је дан, кад је на плаћање — враћање — опоменут — § 887. гр. зак. С обзиром на ово, непотребно је и саслушањем странака утврђивати да ли је постојала сагласност воља у погледу ове клаузуле између парничара — § 373. грпн.

Касациони суд је потврдио ову пресуду Апелационог суда. У погледу обвезе туженика за враћање примљених обвезница по тужби, Касациони суд је нашао, да је позивни суд правилно узео, да је уговорна клаузула „кад будем могао“ услов. Међутим, и ако се овај услов не противи §-у 13. грађ. зак., како то налази позивни суд, има се узети да он не постоји и да главна изјава воље није условљена, пошто је тај услов неодређен — § 546. гр. зак. Па кад рок испуњења обавезе није опредељен, туженик је дужан да истој одговори, кад на то буде опоменут — § 887. гр. зак., као што је правилно и у побјаној пресуди узето.

Пресуда II гр. већа Касационог суда од 31. марта 1939. г. Рев. 193/39.

Тих. М. Ивановић
секретар Касационог суда у Београду.

Да ли су чињење да се изда неистинит сточни пасош и употреба таквог пасоша кривична дела из § 218 или из § 222 кривичног законика.

Окружни суд као кривични зборни суд у Сомбору, пресудом својом од 23. марта 1936. год. Бр. К.З.П. 380/34/33, нашао је да су оптужени С. К. и Ј. Б. криви, и то:

I оптужени С. К. што је јула месеца 1932. год. у Осеку, где је и када је владала спорадична свињска куга, умишљајно навео II ред. оптуженог да овај извади из општинске управе у Дарди марвене пасоше за 47 коамада, а потом и за 50 комада дебелих свиња, тако као да су исте одгојене у сопственом газдинству II ред. оптуженог што, међутим, није одговарало истини те, добивши од II ред. оптуженог тако прибављене лажне пасоше, један од ових гласећи на 47 комада свиња употребито, предочивши га шефу жељезничке станице у Дарди, па је исте свиње и извезао на основу тога пасоша;

II оптужени Ј. Б. што је јула месеца 1932 год. у Дарди, услед подстрекања од стране I ред. оптуженог С. К., прибавио од општинске управе у Дарди пасоше за 47 комада, а потом и за 50 комада дебелих свиња, и то на име његовог оца С. Б., тако као да су исте одгојене у његовом газдинству што, међутим, није одговарало истини.

Квалификујући ове њихове радње, поменути суд је нашао да је I оптужени учинио продужено кривично дело злочинства подстрекања из § 218. од. I и § 34. кр. зак. што је II оптуженог у два маха подстрекао и крив. дело из II од. § 218. кр. зак., а II оптужени продужено кривично дело злочинства из § 218. од. II кр. зак. пошто је два пасоша извадио, па их је због ових дела осудио на казну од по једне године и шест месеци строгог затвора.

Оптужени су у ревизији, поред осталог, навели да је Окружни суд погрешно ова дела квалификовао по § 218 уместо по § 222 тач. 1 кр. зак., који пропис предвиђа много блажу казну, с обзиром на то да се овде ради о једном привилегисаном случају фалсификата. „А може се сматрати као ноторни факат да марвени пасоши служе оној сврси ради које су уопште путне исправе, односно да је њихово фалсификовање привилегисано по § 222 кр. зак.“, па да је погрешно квалификацијом од стране суда повређен материјални закон из § 337 тач. 2 к. с. п.

Но и поред тога, оделење Београдског Касационог суда у Новом Саду, пресудом својом од 30. августа 1937. год. Бр. К. Р. С. 43/411937, нашло је да наведена повреда материјалног закона у конкретном случају не постоји, јер да описана дела оптужених садрже сва битна обележја злочинства односно преступа оверавања неистинитих чињења у јавним исправама и то у погледу I ред. оптуженог из § 218. од. I и 2 кр. зак., од којих дела оптужени С. одговара за дело из § 218. од. 1 кр. зак. као подстрекач у смислу

§ 34. кр. зак., а за дело из § 218. од. 2 кр. зак. као извршилац док, међутим, дело оптуженог Ј. садржи битна обележја само злочинства односно престапа означеног у § 218. од. кр. зак., те да је Окружни суд правилно применио поменуће законске прописе за кривична дела, за која су оптуженици оглашени кривима. Навод да је на дела оптужених ваљало применити прописе § 222 тач. 1 кр. зак. неумесан је по нахођењу Касационог суда, „јер је несумњиво да се овај пропис односи на пасоше који се издају за лица, а не за марвене пасоше...“, са којих је разлога Касациони суд одбацио ревизију оптужених као неосновану а усвојио призив II оптуженог само у погледу висине казне, смањивши му ову на једну годину дана строгог затвора.

Како сматрам да су, како Окружни суд у Сомбору тако и одељење Касационог суда у Новом Саду, у конкретном случају погрешно применили закон и да овде стварно постоји повреда материјалног закона о којој говори § 337 тач. 2 к. с. п., то ћу покушати да то и образложим.

§ 218 кр. зак. гласи:

„Ко чини да се у домаћим или страним јавним исправама, записницима или књигама овери каква неистинита чињеница која хоће да се докаже овим оверавањем, казниће се робијом до пет година или строгим затвором.

Истом казном казниће се и ко овакву исправу употреби као праву знајући да је неистинита чињеница која је исправом оверена“.

Када би у односу на чињење да се добије неистинита јавна исправа и на употребу тако добијене исправе постојао у крив. законуку само овај пропис, несумњиво је да би изложена квалификација у питању била правилна, јер се из напред описаних радњи види да је II оптужени учинио, подстрекнут од I оптуженог, да добије од општинске управе два марвена пасоша који су по закону јавне исправе, а у којима је била оверена неистинита чињеница да је отац II оптуженог одгојио у своме газдинству 47+50 комада дебелих свиња, па је I оптужени један од тих пасоша и употребио, дакле испуњени су сви елементи за постојање ових кривичних дела. Али, законодавац је, за фалсификовање пасоша, како непосредно тако и посредно фалсификовање (чињење да се добије неистинит пасош) па и за њихову употребу, донео специјалну одредбу у § 222. кр. зак. који пропис, у колико се односи на пасоше, гласи:

„Казниће се затвором до шест месеци или новчано до 5.000 динара:

1) Ко начини лажну путну исправу или праву преиначи у намери да је употреби као праву, или ко учини да му се путна исправа изда под лажним именом;

4) Ко употреби коју од лажних исправа означених под 1—3, или ко употреби праве исправе издане од кога другог као да су за њега издате или ко овакве праве исправе које су за њега издате да другоме ради употребе...“

Из напред изложених разлога Касационог суда видели смо да је суд стао на гледиште да се пропис § 222. кр. зак. односи само на пасоше који се издају само за лица, а не и на сточне пасоше. Међутим, то не стоји нити се може објаснити на основу чега је Касациони суд дошао до овако погрешног свог закључка. Законодавац је у § 14. кр. зак. одредио појам исправе уопште, рекавши тамо да је исправа „сваки предмет који је подобан или одређен да служи за доказ какве чињенице која има вредност за правне односе“. У глави XIX (§§ 214—233), која говори о прављењу лажних исправа и мера, законодавац дели исправе на јавне и приватне. Јавне исправе су све оне исправе које се од стране јавних власти издају по прописима закона а, сем тога, и све оне исправе које се воде по прописима закона, као: званичне књиге, записници, регистри итд. Све остале исправе су приватне.

Према изложеном, путне исправе су јавне јер их издају власти а не приватна лица. Које се, пак, исправе сматрају по закону као путне, то законодавац није објаснио нигде у кривичном законуку, па ни у § 222 истог којим је, иначе, инкриминисао прављење и употребу лажних путних исправа. На тај начин остављено је суду да у појединим случајевима, који пред њега дођу, цени да ли је извесна исправа путна исправа или није. У ствари, путна исправа могла би се дефинисати као свака она исправа која је издана од стране надлежне државне власти у циљу да ономе, на кога гласи, служи за његово идентификовање, као и за доказ да је добио овлашћење



WWW.UNILIB.RS

да путује из једног места у друго, ако би такво овлашћење морао да има, или из једне државе у другу. Такве су исправе: путни лист, објава, легитимација, пасош и сл. Исто тако путне су исправе и сточни пасоши који се издају појединцима као доказ да су сопственици грла у питању, т. ј. грла које је у пасошу наведено и описано и помоћу кога сопственик добија дозволу за превоз и продају истог у друго место, па је, дакле, тако добијена дозвола у ствари путна исправа. Сматрам да је то јасно и неоспорно. А јасно је било и судовима, како Окружном тако и Касационом, да су исправе о којима је реч путне исправе, што се из њехових пресуда види, јер их у овима називају „марвени пасоши“, што ће рећи путне исправе за стоку.

Како је, према изнетом, јасно да су у конкретном случају биле у питању путне исправе за стоку, откуда онда то да се посредно фалсификовање истих и њихова употреба подводи под пропис § 218 кр. зак., код овако јасне одредбе у § 222 истог зак.? Исто тако поставља се и питање: да ли би непосредно фалсификовање оваквих исправа (ако неко начини такву лажну исправу) било подведено под одедбу § 215 кр. зак., односно да ли би учинилац такве лажно начињене исправе био кажњен по § 215 кр. закона?

Наш кривични законик један је од најмодернијих закона ове врсте, који данас постоје у читавом свету. Под утицајем најновије кривично-правне науке, законодавац је у њега унео разне кривично-правне институције које ранији законици, како наши тако и страни, нису садржавали, као: условну осуду, мере безбедности, ослобођавање од казне у извесним случајевима и др. Поред тога, за разлику од ранијих, наш сада важећи кривични законик, при одређивању кривичних дела и кривичних санкција учиниоцима — кривцима за та дела, водио је рачуна да поједина кривична дела — код којих учинилац, вршећи их, не показује злочиначку вољу, — издвоји и за њиховог учиниоца предвиди блажу казну од казне која је код, по форми сличног кривичног дела, предвиђена за учиниоца где се злочиначка воља у јачем степену испољи. Тако је учинио и у глави XIX кр. зак. која, као што сам већ навео, предвиђа кривична дела прављења лажних исправа и мера. У тој глави, а у § 222, као кривична дела, поред осталог, предвидео је и прављење (посредно и непосредно) лажних путних исправа и њихову употребу па је, за учиниоца тих дела увео много блажу казну од оне која је предвиђена за учиниоце осталих кривичних дела прављења лажних исправа. Ово је учинио са разлогом јер фалсификовање пасоша, па било то за стоку или за људе сасвим свеједно, није исто што и фалсификовање нпр. облигације, менице, тестамена, школске дипломе и других јавних и приватних исправа, које се фалсификовање обично чини у користољубивој намери већег обима или из других ниских побуда. Фалсификовање путних исправа уопште (за људе или стоку) и њихова употреба, као и фалсификовање осталих исправа о којима је реч у цитираном § 222 кр. зак., не може ни приближно угрозити правни саобраћај у оној мери у којој фалсификовање и употреба осталих исправа, услед чега је једино и могуће објаснити ону дијагналну осетну разлику у казни код једне и друге групе ових кривичних дела. А, у колико би у појединим случајевима могло бити говора и о тежим последицама скопчаним са извршењем кривичних дела из § 222, законодавац је и о томе водио рачуна јер је за такве случајеве предвидео специјалне кривично-правне прописе, квалификујући ове последње као специјална кривична дела, о чему ће ниже бити говора.

То су, дакле, разлози због којих је фалсификовање и употреба путних исправа подведених под одредбу § 222 кр. зак. Да видимо сада о којим путним исправама говори овај пропис?

У § 222, ако што се то из наведеног текста види, није речено да се тач. 1 односи само на путне исправе за људе, нити би и било разлога да се фалсификовање путних исправа за људе блаже казни од таквих исправа које се издају за стоку. На против, при објективној оцени, тежи је случај фалсификовања људског пасоша него сточног. Па с тога, када закон није направио ту разлику и када је сам рекао „ко начини лажну путну исправу или праву преиначи...“, онда је јасно да се то односи на све путне исправе, а не само на оне које се издају за људе. Услед овако јасног текста закона, ничим се не може правдати делење путних исправа на људске и сточне па речи да се ова пропис односи само на извршење кр. дела у вези са путном

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

исправом за људе. Ово у толико пре што, као што је речено, теже последице изазивају баш кривичне радње у вези са путним исправама за људе, од оних у вези са путним исправама за стоку.

Предње излагање налази и свој потпуни ослонац и оправдање у не- сумњиво компетентном мишљењу проф. г. Др. Томе Живановића и то не само као једног од криминалиста светскога гласа, већ и као кодификатора нашег кривичног законика па, као таквог, у толико пре и нарочито позва- ног. То своје мишљење г. Др. Живановић излаже у св. 2 своје књиге „Основи кривичног права Краљевине Југославије“, издате у Београду 1936. год., у којој на стр. 32 и 33 дословце каже следеће:

„Блажије врсте фалсификовања (§ 222 к. з.) то су:

а) фалсификовање (начињење лажне или преиначење праве) путне исправе. Путна исправа је легитимациона исправа, која на путовању (у земљи или на страни) служи за доказ идентитета или личних одношаја...

Овде спадају поред пасоша и све друге подобне легитимационе (према томе јавне) исправе, као што су војничке путне исправе, општинска путна уверења о идентитету, путне повластичне легитимације, у колико служе и за доказ о идентитету или личном одношају, па и сточни пасоши“.

Даље, на стр. 46 каже: „За издејствовање лажне путне исправе... пропи- сана је иста казна (§ 222 ал. 1) и ал. 2) к. з.) као против фалсификатора путне исправе...“ Према томе, иста је казна и за издејствовање лажног сточ- ног пасоша, т. ј. казна која је предвиђена у § 222 кр. зак. А то значи да је јасно да се посредно фалсификовање сточних пасоша казни по § 222 а не по § 218 кр. зак. У противном, т. ј. када би се заузело гледиште на које су у конкретном случају стали напред поменути судови, онда би се прављење лажних сточних пасоша, као јавних исправа, морало подвести под § 215 кр. зак., по коме је пропису прављење осталих јавних исправа угрожено казном робије од пет година или строгим затвором, што свакако законо- давац нити је хтео нити је, с тога, и прописао. Јер, код онога који прави лажне исправе о којима је реч у § 215 кр. зак., а то су нпр. школска дип- лوما и др., показује се злочиначка воља и злочиначка склоност у много већем степену. Побуде које учиниоца наводе да прави такве исправе, за разлику од побуда из којих се праве лажне исправе наведене у § 222, у нај- више случајева су прљаве и ниске, па се због тога и по општем појимању народа прави велика разлика и друкчије посматра фалсификовање нпр. јед- ног тестаментa, менице или чека, од фалсификовања пасоша (људског или сточног), улазнице за биоскоп, радничке књиге, карте за железницу или лабу и др., а из наведених прописа види се да и казне које је законодавац прописао у § 215 и у § 222 одударају осетно једна од друге, и то како по врсти тако и по величини.

Све изложено јасно и неоспорно иде у прилог мишљењу да су сточни пасоши, поред пасоша за људе, путне исправе чије се фалсификовање и употреба сматра, по закону, као кривично дело из § 222 а не из § 215 или из § 218 кр. зак. С обзиром на изложено поставља се једина претпоставка да је поменуте судове у конкретном случају можда навео на погрешно ква- лификовање наведених кривичних радњи, поред околности што се у § 222. кр. зак. не помињу сточни пасоши (ма да се тамо не помињу ни људски већ пасоши уопште), још и факат да је фалсификовање ових пасоша извр- шено у времеу када је у Осеку владала тзв. спорадична свињска куга па да је узето у обзир да је због тога фалсификовања и извоза свиња могло доћи до опасности по здравље људи и стоке те да би, због тога, казна о којој је реч у § 222 била за извршиоце дела сувише блага што би било од утицаја само на величини казне а не и на квалификацију дела. Међутим, и то је, како рекох, само претпоставка јер се, иначе, то из разлога у пре- суди не види. Али, с друге стране, из разлога пресуде Окружног суда види се да је тај суд, при одмеравању казне, узео као важну околност „да су оптужени инкриминисаним радњама кварили углед нашој трговини у ино- странству“. Тај, пак, разлог могао би такође бити од утицаја само на ве- личину казне а никако и на квалификацију дела, на коју је без утицаја уопште.

У вези са овим резонувањем ово сам хтео да истакнем само због тога што, ако би наведена претпоставка уистини стајала, не би могла да буде од утицаја на квалификацију дела. Јер, на случај да је инкриминисаним рад- њама било доведено у опасност и здравље људи или стоке у другим кривично-

јевима, имало би места примени других законских прописа што опет доказује да је законодавац, прописујући § 222 кр. зак., мислио на фалсификовање не само пасоша за људе већ и оних за стоку. С друге стране, и у колико би фалсификовање и употреба сточних пасоша могло да буде од штете по здравље људи, исто толико би могло бити од штете по здравље људи и фалсификовање и употреба људских пасоша, ако би нпр. извесно лице фалсификовало пасош и на основу истог успело да се удаљи из зараженог краја из кога је, због заразе било забрањено удаљавање, па евентуално тим путем пренесе заразу у друго место. То исто вреди и за извесна друга дела фалсификовања и употребе лажног пасоша за људе са последицом већега обима, као што је случај нпр. са кривичним делом шпијунаже и др., а као што је могуће и са фалсификовањем и употребом пасоша за стоку у погледу преноса сточне заразе.

Међутим, као што је напред речено, у конкретном случају, ако је реч и о ширењу заразе, било би места примени и других законских прописа, донетих баш за овакве и сличне случајеве. Тако, у гл. XXIII кр. зак. предвиђена су, као кривична дела против општег здравља, између осталог и следећа кр. дела, и то: у § 254 речено је: „Ко не поступи по прописима којима надлежна власт наређује... одвајање... за заштиту од преноса или ширења какве заразне болести код људи и тиме пренесе заразну болест, казниће се робијом до две године или строгим затвором. Ако је услед тога какво лице умрло... или му здравље знатно нарушено, казниће се робијом до десет година“; у 255 речено је: „Ко не поступа по прописима којима надлежна власт наређује... одвајања... за заштиту од преноса или ширења какве заразне болести код стоке... и тиме пренесе заразну болест код ових, казниће се строгим затвором...“ Према томе, да је извозом свиња у питању пренесена заразна болест, тек тада би могло бити говора о ширењу заразне болести или убијању угледа нашој трговини али, у томе случају, поред дела из § 222, морало би бити говора и о оном из § 254 одн. § 255 кр. зак. И зато, када се имају у виду ови прописи, не би могао опстати ни тај разлог да, фалсификовањем сточних пасоша, може да буде више угрожен правни саобраћај него фалсификовањем људских пасоша па, у вези са тим, није било никаквих разлога да се за фалсификатора сточних пасоша предвиди толико тежа казна него што је предвиђена за фалсификатора људских пасоша нити је то и законодавац учинио, већ их је све изједначио у § 222. Па с тога, када се у конкретном случају ради само о фалсификату и употреби сточних пасоша а не и о ширењу заразе, имало је места примени само § 222. тач. 1 кр. зак. и ни једног другог, а понајмање је могла бити примењена одредба § 218 кр. зак. којој овде, с обзиром на напред изложено, апсолутно није било места. Како је пресуда у питању правоснажна, то сматрам да би у овоме случају било места подизању захтева за заштиту закона:

Милан Љ. Матић
авокат.

У доношењу одлуке о отварању стечаја не могу учествовати почасне судије, већ само редовно веће Трговачког суда. (Закључак Касационог суда у Београду од 24 новембра 1938 год. Рек. 633).

У правној ствари отварања стечаја над имовином С. П. Трговачки суд у Београду закључком од 1. августа 1938. год. Ст. 7. одбио је предлог о отварању стечаја са разлога:

„Предлагач фирма П. Г. за доказ своје тражбине у Р. М. 2.226,08 поред камате и трошкова поднео је пресуду Трг. суда у Београду посл. бр. По 615/36—8, пресуду Апелац. суда у Београду од 23. марта 1937 год. посл. бр. Пл. 1736/36 и пресуду Касац. суда у Београду од 4 октобра 1937 посл. бр. Рев. 1241/37, па је нашао, да је извршење по овим пресудама остало безуспешно, па како дужник нема никакве имовине, јер је ову по свој прилици прикрио а обуставу плаћања није на време пријавио, предложио је да се дужнику С. Б. Б. отвори стечај.

Овоме предлогу се придружила фирма М. К. Д. Л. В. и К. из Б. која је за доказ постојања своје тражбине, поднела рубрику тужбе поднету Срес. суду за град Београд под посл. Бр. П-2911/36 за дуг од ауст. шил. 1.270,19 спп као и један рочиш. позив у истој парници.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Дужник С. Б. Б. изјавио је да не прикрива имовину; да није обуставио плаћања — да нема других веровника осим предлагача — који је своју тражбину стекао путем цесије од фирме М. што се види из поднетих пресуда и најзад да је тражбина фирме М. не само спорна, већ да уопште не постоји, јер постоји дужникова противтражбина у износу Дин. 39.729—88 спп., за доказ чега је поднео рубрику противтужбе Срес. суду за град Београд, посл. бр. П-2911/36., па је предложио, да се предлог фирме Г. П. коме се придружила фирма М. одбије.

Трговачки као стечајни суд, у своме већу према § 19. став трећи зак. о уређењу редов. судова испитавши све околности, по проучењу списка и саслушању учесника по своме слободном уверењу нашао је:

Да предлагач није вероватним учинио дужникову неспособност за плаћање § 71 стеч. зак.

Да предлагачева тражбина проистиче из тражбине фирме М. те су деобом једне тражбине створена два веровника — § 76. Стеч. закона.

Да и кад би се узело, да постоје два веровника са различитим тражбинама, ипак, и ако је тражбина предлагача доказана извршним пресудама, тражбина другог веровника М. је спорна, јер не само да он води још и данас парницу са дужником, већ је дужник противу њега поднео противтужбу за тражбину више од три пута већу од веровника, па међу њима још није расправљен спорни однос, те суд не може сматрати вероватном тражбину фирме М. већ сматра да постоји само један веровник са захтевом противу дужника § 76 стеч. закона.

Најзад предлагач није вероватним учинио, да постоји који захтев за побијање“.

По рекурсу предлагача, Апелациони суд у Београду закључком од 30. августа 1938 год. Пл. 1269 укинуо је закључак Трговачког суда са разлога:

„Рекурсни разлог да стечајно веће Трговачког суда није било прописно састављено, јер код доношења побијаног закључка није смео суделовати и почасни судија — по нахођењу Апелац. суда стоји овај рекурсни разлог због тога, што по § 185. стеч. зак. у стечајном поступку неће се применити пропис грађ. парн. пост. који се односи на учествовање почасних судија. С обзиром на овај законски пропис Апелациони суд налази да у оваквим пословима, као што је у питању отварања стечаја, није могао суделовати почасни судија у доношењу одлуке по предлогу за отварање стечаја, већ је исту имало донети редовно веће Трговачког суда без учествовања почасног судије.

Са горњих разлога, рекурсни суд налази да је позивање Трг. суда у образложењу побијаног закључка на § 19. зак. о уређ. редов. судова неумесно и неосновано“.

По ревизионом рекурсу дужника, Касациони суд у Београду закључком од 24 новембра 1938 год. Рек. 633 потврдио је закључак Апелац. суда са разлога:

„Туженик у рекурсу наводи да је Апелациони суд погрешно кад је нашао да веће трговач. суда није било прописно састављено зато што је у истом учествовао почасни судија. Овакво своје мишљење Апелац. суд је засновао на пропису § 185. ст. зак. који се пропис може применити само на већа окруж. суда у стечајном поступку т. ј. тек онда кад је стечај већ отворен. У конкретном случају стечај није отворен, пошто се по § 1 ст. зак. сматра да је стечај отворен од дана приближања прогласа о отварању стечаја на судску таблу, те се и на исти не може применити § 185 ст. зак. По § 63 ст. зак. за отварање стечаја над имовином трговаца или трговачких друштава надлежан је трговачки суд а где овога нема трговачко веће окружног суда. Према томе налази да је погрешно мишљење Апелационог суда, да у већу, које је одлучивало о предлогу за отварање стечаја, није смео учествовати почасни судија.

Ценећи горње наводе рекурса, Касациони суд налази да су исти неосновани. По нахођењу Касационог суда, Апелациони суд је правилно нашао, да почасни судија није могао учествовати у доношењу одлуке по предлогу отварања стечаја, већ је исту требало донети веће трговачког суда без учешћа почасног судије, пошто је овде у питању отварање стечаја, а не правни спорови у којима само по § 185 ст. зак. § 5 грпп. и § 30 з. у. с., место једног судије у већима заузима почасни судија.



WWW.UNILIB.RS

Неоснован је навод у рекурсу да се § 185 ст. зак. може применити само за већа Окр. суда у стечајном поступку, т. ј. кад је стечај отворен, јер наведени законски пропис не прави никакву разлику у том погледу већ изриком прописује састав већа без учешћа почасних судија и без обзира на то да ли се стечај води пред трговачким судом или трговачким већем Окружног суда.

Тако исто неосновано је позивање на § 63 ст. з., јер овај пропис одређује надлежност судова за стечај над имовином трговаца и над имовином трговачког друштва, а у погледу састава већа једино је меродаван § 185 ст. з.

Дужник даље у рекурсу наводи да је суд био прописно састављен, баш и ако би се прихватило гледиште Апелац. суда, и одлука већа Трговач. суда остала би ваљана, пошто учествовање почасног судије не ствара неоснованост из § 571 т. 2 грпп.

Оцењујући овај навод рекурса Касациони суд налази да је исти неоснован, јер је Апелац. суд правилно нашао да је одлука Трговач. суда ништавна по т. 2 § 571. грпп. пошто суд није био прописно састављен. По нахођењу Касац. суда потребно је, да би суд био прописно састављен, да све судије имају законом прописане квалификације, па како у конкретном случају почасни судија није имао законом прописане квалификације за судију, Апелациони суд је могао поништити одлуку Трговачког суда на основу т. 2 § 571. грпп.

Позивање рекурента на прописе §§ 19, 27 и 28 з. у. с. неосновано је и без утицаја на одлуку суда, пошто исти не говоре о саставу и надлежности већа код Трговачког суда за отварање стечаја, већ о стварима које немају везе са овим предметом“.

Кад два купца купе једно исто имање без тапије, њихово је право према продавцу тражбено и пречи је у праву онај, који је први купио. (Решење Касационог суда у Београду од 30. децембра 1938. год., Рев. 431/2/37.).

Тужбом се претставља, да је спорну земљу тужена А. продала била своје мужу М. који је потом исто имање продао тужиоцу. Па како је тужиља А. ово исто имање продала и умешачу И., то је тражио да му се призна прече право куповине на спорном имању.

За доказ својих навода поднео је писмена потврђена код среске власти о овој куповини.

Тужена А. оспорила је важност продаје коју је извршио њен муж, пошто је спорно имање њена својина. Признаје да је исто имање продала умешачу И., коме признаје право својине. Пориче да је ово исто имање била продала своје мужу, нити да му је какво писмено издала, јер је неписмена.

Умешач И. захтевао је да се њему призна прече право куповине спорне имовине.

Окружни суд у Ваљеву пресудом од 26. маја 1936. год. По-43/35. признао је тужиоцу право својине са разлога:

„Да је тужилачка страна интабулисаним уступљењем од 28 јуна 1911 год. под И бр. 1167 код Ваљевског прв. суда кога је у овереном препису на рочишној белешци од 20 новембра 1930 г. под бр. 49972 као јавном исправом у смислу § 187 и 188 утврдила да је спорно имање тужена А. продала своје мужу М. Р. још пре 15 год. него што је исто имање доцније 12 новембра 1926 год продала умешачу И., М. из Бабине Луке, на белешци бр. 45944 по одвојеним актима овога поравнања придруженим овом предмету, као и то, да је тужена А. у времену уступљења спорног имања своје мужу М. могла у смислу §§ 37 и 38. гз. у в. чл. 111 зак. о стар. својим правима руковати и располагати, јер је пре овога уступљења тужена А. оглашена за пунолетну решењем старат. судије Ваљ. прв. суда од 31 марта 1911 год. од кога је оверен препис приложен на истој белешци код овога суда од 20 новембра 1930 год. бр. 49972. Дакле, тужилачка страна је утврдила да тужена А. није могла спорно имање продавати и друге — у овом случају умешачу И. јер у времену ове продаје није била сопственица истога — §§ 23 и 29 грађ. зак. Приговор тужене А. на рочишној белешци бр. 19409 од 18 јуна 1931 год. дат на ово њено уступљење, да јој је непознато да је ово писмено издала и да је она неписмена, — неумесан је и без ика-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

квог доказа и вредности и провизоран је. Ово у толико пре, што у истом приговору додаје: „а сећам се да ме је у то доба доводио код полиције мој муж М., али ми није казао зашто ме доводи“. Дакле признаје тужена А. да је у времену уступљења спорног имања била пред влашћу, која је како то закон налаже њен идентитет утврдила као и садржину истог уступљења оверила и тиме му дала важност једне законски признате јавне исправе у смислу §§ 187 и 188 гсп. и потпун је доказ за онога који је подноси. Који наводи да је она неистинита или противзаконита, мора то доказати. „А неистинитост и противзаконитост овог и оваквог издатог уступљења тужена А. ничим није доказала. Тако исто суд налази да је неумесан и на закону неоснован и приговор како тужене А. тако и умешача И.: да је интабулисано уступљење без вредности што у смислу чл. 13 Уредбе о правној ликвидацији стања створеног ратом није после рата обновљено. А да је навод тужиоцев на рочишној белешци од 14. маја 1936. год. дат, на примедбе Беогр. Апелац. суда: да он као тужилац није ни стављао интабулацију, нити је то био дужан чинити. Јер ако су књиге по извештају Среског суда у Валеву од 25. маја 1936. године, Бр. 373 у акту По 43/31/35 год. у коме је убележена интабулација на основу реченог уступљења за време рата уништене и после рата у обновљене интабулац. књиге није уписана у см. чл. 2 Уредбе о прав. ликвид. стања створеног ратом а у року предвиђеном и тиме интабулација угашена у смислу чл. 13 исте Уредбе, окр. суд налази да у смислу свих законских прописа поменуте Уредбе није био дужан тужилац М. обнављати упис у послератне обновљене интабулационе књиге већ први купац М. Р. муж тужене А. као интаб. поверилац. А ово необнављање уписа од стране М. суд налази, да ни у колико не утиче на вредност и важност прве купопродаје овога спорног имања између М. Р. и његове жене тужене А. по напред реченом уступљењу које има сва остала потребна својства једне законске јавне исправе у смислу §§ 187 и 188 гсп.

Поднети оверени списак пописа заоставштине пок. Р. Г. из Близоња од стране тужене А. на рочишној белешци од 20. новембра 1930. год. од 17. априла 1929. године потписан од стране тужиоца М. као ондашњег кмета села Близоња без икаквог утицаја је на вредност куповине овог спорног имања од стране тужиоца М. И окружни суд налази да овај списак пописа служи само за доказ да је пок. Р. отац тужене А. после своје смрти и ову спорну земљу оставио коју је наследила тужена А. а никако да је у времену пописа 1920. год. била и сопственик истог.

Даље Окружни суд налази, да је тужилац по поднетим квитима, издатим му од старне продавца М. Р. а у смислу § 531 у в. §§ 641 и 652 гз. потпуно доказао исправну и савесну куповину спорног имања, јер тужена страна ни умешач исте нису оспориле као ни потпис продавца М. Пошто исте квите носе доцнији датум 16. новембра 1926. год. по наплаћеној редовној и казненој такси на основу одлуке овога суда од овога датума под Бр. 46662 од датума друге продаје умешачу И. Окр. суд налази, да би ово питање било спорно у том случају да је продавац једно исто лице одн. у овом случају тужена А. Међутим, тај случај овде није те је тужилац у своме праву не само пречи него и јачи. Ово у толико пре, што је у првим напред изнетим разлозима изнето и утврђено да тужена А. није смела нити могла и по други пут продавати ово спорно имање, када је знала да га је једанпут већ пуноправно продала. Окружни суд најзад ценио је и навод и доказ тужене стране и умешача И. да је њихова продаја и куповина спорног имања јача и преча и са разлога: што је извршена пред судом — непотврђено поравнање на белешци код овог суда од 12 новембра 1926 године, бр. 45944 и што је интабулисана 15. новембра 1926. Ибр. 531, дакле пре наплаћене редовне и казнене таксе по квитима поднетим од стране тужиоца 16. новембра 1926. године, па је нашао: да је и овај навод и доказ без вредности, важности и утицаја на право тужбеног тражења. Јер само увођење у књиге интабулационе не ствара право својине, већ гаранцију купцу за дати новац а у смислу §§ 292 и 293 грађ. зак. и чл. 58 Уредбе о убрзању код суд. ислед. власти и може се господаром постати једнога непокретног добра само преносом тапије. А ово тужена А. није могла ни извршити јер са напред изнетих разлога ничим није утврдила ни да је оваквим другим отуђењем сопственик и господар спорног имања, §§ 23, 29 и 239 гз.“

По незадовољству умешача И., Апелациони суд у Београду пресудом од 29 августа Р. бр. 2707 одбио је тужиоца од тужбеног захтева са разлога: „Окружни суд налази да је тужена А. још 1911 год. уговором пренела спорно имање на свога мужа М. и да зато доцније 1926 год. није могла да га поново прода и умешачу И. пошто у времену продаје није била сопственик имања, из чега излази да Окр. суд сматра да сам уговор о продаји и куповини ствара својину непокретног имања.

Међутим, тако нахођење Окружног суда погрешно је у основи, јер уговор ствара само тражбено право, а за стицање својине поред правног основа који може бити и уговор потребно је убаштињење односно пренос та није — §§ 225, 226, 292 и 299 гз.

Према овоме а с обзиром на чињеничко стање изложено у ожалбеној пресуди јасно је, да тужилац ничим није доказао да је први купац Р. М. од кога он доводи своје право својине постао сопственик спорног имања, јер као што је наведено први купац М. није могао да постане сопственик тог имања само на основу уступљења тужене А. потврђеног код Срес. начелника у Ваљеву 27 јула 1916 год. бр. 9038 приложеног уз белешку бр. 19272, нити је одржајем стекао право својине на том имању, па зато није могао ни тужиоца да начини сопствеником, већ је могао да пренесе само она права која је на основу наведеног уговора о продаји и куповини стекао а то је тражбено право односно право да тражи да тужена А. у свему испуни своје обавезе по уговору §§ 29, 547, 641 и 660 гз.

Према оваквом стању ствари ирелевантна је чињеница да ли је први купац са тужиоцем закључио уговор о продаји и куповини спорног имања и да ли му је исто уступило у државину, те Апелациони суд није ни улазио у оцену питања, да ли је та чињеница доказана.

Исто тако, без утицаја је и околност: да ли је раније та купопродаја интабулисана и да ли је иста обновљена у смислу чл. 2, 3 и 7 Уредбе прав. о ликвидацији стања створеног ратом, пошто стављање интабулације нема никаквог значаја за питање постојања права својине.

У осталом и сам Окружни суд у својим разлозима правилно је констатовао да само увођење у интабулационе књиге не ствара право својине већ гаранцију купца за дати новац.

Међутим суд даље погрешно резонује, да то обнављање уписа у послератне интабулационе књиге није био дужан да изврши тужилац већ први купац. Ово с тога што питање, ко је требао да изврши обнову није ни важно за прече право куповине пошто, без обзира на то тужилац као следбеник првог купца, није могао да стекне нешто више него што је имао његов претходник § 29 гз.

Исто тако суд, и ако можда правилно констатује да је тужилац пречи и јачи у свом праву греши у томе, с тога што је овде спорно право својине које је неограничено те може бити речи само о томе: да ли је тужилац доказао своје право или не, § 178 гсп. у в. §§ 211 и 216 гз.

Питање ко је пречи односно јачи у свом тражбеном праву куповине може бити само предмет особеног спора, јер у овом спору реч је о куповини само као основу за стицање својине §§ 304 т. 3 и 305 т. 3 гсп. Поред тога, први суд могао би да говори о јачем односно слабијем праву још и онда када би тужилац спорно имање тражио на основу § 223 гз.

Како тужилац, међутим, тражи стварно право — право које као што је наведено, није ни његов претходник стекао, то Окружни суд није ни имао потребе, да решава о јачем односно о слабијем праву, већ је требао да тужиоца одбије од тражења као од тражења неумесног и недоказаног — § 178 гп. да га учини одговорним за накнаду парничних трошкова туженој страни, — 98 гсп. и §§ 31 и 800 гз.“

По жалби тужиоца М., Касациони суд у Београду примедбама својим од 22 маја 1937 године поништио је пресуду Апелационог суда са разлога: „Погрешно је Апелациони суд нашао, да питање о пречем односно јачем праву куповине може бити само предмет особеног спора, а о истом да би могло бити речи само онда када би тужилац спорно имање тражио на основу § 223 грађ. зак. Ово с тога, што се из тужбеног захтева види, да тужилац баш својинску тужбу заснива по државинском основу у смислу § 223 грађ. зак. Али се тужиоцу по овом законском пропису не може признати, и право својине само по томе, што се спорно имање налази у државини тужиоцевој, — јер се по чл. 58 Уредбе о убрзању рада код судских

и иследних власти пренос својине на непокретности сматра за пуноважан само онда, кад је прибавилац добио и судом потврђену тапију од дотичног имања. У овом случају ни тужилац, ни умешач И. нису прибавили и судом потврђену тапију од спорног имања, већ обојица имају само тражбено право према продавцу. Према овоме суд је требао, према поднетим доказима парничара, да оцени који је од два sukcesивна купца спорног имања пречи у праву куповине истог имања и да о томе и своју пресуду изрече“.

Усвајајући примедбе Касационог суда, Апелациони суд пресудом од 26. марта 1938. год. В. бр. 622 признао је тужиоцу прече право куповини са разлога:

„Окружни суд налази, да је тужена А. још 1911 г. уговором пренела спорно имање на свога мужа М. и да зато доцније 1926 год. није могла бити сопственик тога имања, из чега излази да окр. суд сматра да сам уговор о продаји и куповини ствара својину на непокретном имању. Међутим такво нахођење окр. суда је у основи погрешно јер уговор ствара само тражбено право, а за стицање својине поред правног основа, који може бити и уговор потребно је и убаштињење односно пренос тапије §§ 225, 226, 292 и 299 грађ. зак.

Према овоме, а с обзиром на чињеничко стање изложено у ожалбеној пресуди, јасно је да тужилац ничим није доказао, да је први купац Р. М. од кога он доводи своје право својине, постао сопственик спорног имања јер као што је наведено први купац М. није могао да постане сопственик тог имања само на основу уступљења тужене А., потврђеног код среског начелника у Ваљеву 27. јуна 1911. год. бр. 9038 а приложеног уз белешку бр. 49272 нити је одржајем стекао право својине на том имању па зато није ни могао тужиоцу да начини сопствеником, већ је могао на њега да пренесе само оно право, које је на основу наведеног уговора о куповини и продаји стекао а то је тражбено право односно право да тражи да тужена А. у свему испуни своје обавезе по уговору §§ 29, 547, 641 и 660 гз.

Према оваком стању ствари сама чињеница што је први купац М. закључио уговор о куповини и продаји спорног имања са овде тужиоцем, М. и ово му имање уступио у државину, — не може утврдити његово право својине на спорном имању на основу тужбе засноване у смислу § 223 гр. зак. по државинском основу само зато што се спорно имање налази у државини тужиоцевој. Ово са разлога што по чл. 58 Уредбе о убрзању рада код суд. и исл. власти пуноважан пренос својине на непокретностима је само онда, ако је прибавилац добио и судом потврђену тапију од купљеног имања.

У овом случају, као што је правилно у првостепеној пресуди изложено спорно имање је прво било предмет продаје од стране тужене А. њеном мужу М. према уступљењу код Начелства среза ваљевског од 27. јуна 1911. год. Бр. 9038 које је уступљење пуноважно могла закључити тужена А. према њеним изнетим разлозима у пресуди првога суда. Потом је исто ово имање први купац М. продао овде тужиоцу М. 16. новембра 1926. год. док је тужена А. исто ово имање продала умешачу И., пре продаје извршене од стране М. а после уступљења од 1931. год. С обзиром на наведено јасно је, да ни тужилац М. ни умешач И. нису од спорног имања прибавили судом потврђену тапију обојица имају само тражбено право према продавцу. Апелациони суд узимајући у оцену који је од ова два sukcesивна купца истог спорног имања јачи у праву куповине налази:

Тужилац М., као купац спорног имања по уговору закљученом са мужем тужене А., коме је А. имање пуноважно уступила 1911. год. код среског начелства у Ваљеву — ушао је у сва права М. тако да своје тражбено право према туженој А. може истичати у овом обиму у коме га је М. имао. Умешач пак И. своје тражбено право истиче директно према туженој А. по основу закљученог уговора о куповини и продаји са А. који је уговор дошао после уступљења од 1911. год.

Код оваква два тражбена права тужиоца и умешача И. а према принетим доказима, — јачи је у праву тужилац М. који своје право доводи од мужа тужене А. коме је ова имање уступила још 1911. г. док доцније уступљење умешачу И. од стране тужене А. у 1926 г. не може утицати на право купца М. које се у овом случају појављује као јаче, будући да М. исто доводи од првог купца М. чије је право засновано још у 1911. а то се овом пресудом има утврдити — Уредба о правној ликв. стања створеног ратом, по-

што стављена интабулација нема никаквог значаја за право тужиочево по уговору о куповини и продаји. У осталом и окр. суд је у својим разлозима правилно констатовао да само увођење у интабулационе књиге не ствара право својине, већ гаранцију купцу за дати новац. Питање пак, обнове уписа у послератне интабулационе књиге а на име које би био дужан да исто изврши ирелевантно је са већ наведеног. Исто тако без вредности је и интабулација умешача пошто је она обезбеђење за дуг односно купопродајну цену а не ствара приоритет у погледу полагања права својине на спорној земљи као условно убаштињење §§ 297 и 311 грађ. зак.

По жалби умешача И., Касациони суд у Београду решењем од 30 децембра 1938 године, Рев. 431/37, оснажио је пресуду Апелационог суда.

За расправу питања о државини уживања заоставше имовине, до окончања оставинске ствари, надлежан је средњи суд у оставинској расправи, а не редован суд. (Закључак Касационог суда у Београду од 10. јануара 1939. год. Рев. 32).

У правној ствари С. уд. В. П. и др. противу Д. С. због права удовичког ужитка, Средњи суд у Кучеву пресудом од 30. септембра 1937. год. П. 447 признао је тужилама право удовичког ужитка са разлога:

„Тужиље у тужби и на данашњој расправи излажу стање ствари овако: да је њихов свекар пок. И. умро још 1912. год. и после своје смрти оставио синове И. и В., од којих је И. нестало у рату 1914. год. и оставио уд. тужиљу О. и једно мушко дете, које је рођено после његовог нестанка, које је живело седам дана и умрло, а В. је 1916. год. погинуо од хајдука и за собом оставио удову—тужиљу и ћерку Д. После светског рата поведена је оставинска расправа пок. И. и његових синова пок. И. и В. али како се у току исте расправе било појавило више спорних питања услед којих је ток оставинске расправе успорен, несп. дела судија В. Градиштанског прв. суда решењем својим Бр. 34902/22 Мрб. 1155 од 12. јануара 1923. год. оставио је целокупну заоставштину пок. И. до коначне расправе масе на уживање њима — тужилама и кћери пок. И. Ј. Оне су све три живеле заједно на имању и заједно уживале имање све до смрти Ј., а после су наставиле да га држе и уживају само оне две тужиље. После овога умрла је кћер В. Д. и за живота тестаментом је оставила све своје имање своме мужу — туженику Д. који је и не чекајући да се оставинска расправа оконча, ушао у имање и лишио их права удовичког уживања на истом. Сем тога О. има право наслеђа на половини заоставштине, пошто је своје дете надживела, а С. има право удовичког уживања на другој половини исте.

За доказ ових својих навода предлажу, да се изведу докази решењем бр. 34907/22 Мбр. 1155 сведоцима наведеним у тужби и саслушањем странака.

Туженик је навео: да тужиља О. држи 1/3 заоставштине пок. И., 1/3 држала је тужиља С. и 1/3 држала је пок. Ј. ћерка пок. И. Тужиља С. је своју кћер пок. Д. удала за њега туженика и том приликом дошла код њега у кућу тако да су заједно уживали њену 1/3 и 1/3 пок. Ј. која је умрла 1930. год. Тужиља С. је живела код њега све до маја месеца када је његову кућу напустила тражећи да узме обе трећине и њену и пок. Ј. Он на то није хтео да пристане, већ јој је дао само једну трећину и то њену а другу Ј. је задржао код себе, пошто је он тестаментарни наследник пок. Д.

По оцени чињеничких навода обеју парничних странака, по свом слободном уверењу у см. § 368. грпн. обзирјући се брижљиво на целокупни ток расправе и изведених доказа, суд је нашао:

Да се странке слажу у томе: да је пок. И. умро 1912. год. и за собом оставио два сина. И. и В. од којих је И. нестало у рату 1914. год. и за собом оставио удову — тужиљу О. и једно мушко дете, које је рођено после његовог нестанка, живело седам дана и умрло и да је В. погинуо од хајдука 1916. год. и после смрти оставио удову — тужиљу С. и ћерку Д. која је такође после њега умрла. Исто тако странке се слажу и у томе, да је после светског рата поведена оставинска расправа иза пок. И. и његових синова пок. В. и пок. И. и како се је у тој оставинској расправи било појавило више спорних питања услед којих је ток оставинске расправе успорен, то је несп. дела судија Вел. Градиштанског прв. суда донео решење бр. 34907/22 Мрб. 1155 од 12. јануара 1923. год. којим је целокупну заоставштину пок. И. уступило на уживање тужилама и кћери пок. И. Ј.

Међу странкама је спорно само то: да ли су се тужиље и кћерка пок. И. Ј. делиле или су заједнички уживале спорно имање.

Ценећи овај спорни чињенички навод странака, суд налази:

Да стоји навод тужиља да се оне са пок. Ј. нису делиле, већ да су имање заједно уживале, и да су после њене смрти њих две наставиле да то имање заједнички уживају.

Према оваком чињеничком стању, суд налази: да су тужиље јаче у праву државине спорног имања, а ово са разлога, што је спорно имање као заоставштина пок. И. односно његових синова пок. В и И. одлуком несп. дела судије уступљено тужиљама да га оне уживају до окончања оставинске расправе и оне су га и уживале. Па како је туженик до државине спорног имања дошао прекидајући државину тужиља и како право туженика није начисто изведено у оставинској расправи по тестаменту пок. Д. то туженик није доказао своје јаче право на спорно имање, пошто су тужиље по §§ 200 и 201 гз. јаче у праву државине спорног имања, па је стога суд пресудио као у диспозитиву⁴.

По призиву туженика, Окружни суд у Пожаревцу пресудом од 14. септембра 1938. год. Пл. 26 потврдио је пресуду Среског суда са разлога:

„Призивни навод, да он тужени има право на уживање 1/3 спорног имања, пошто је исто добио у наслеђе по тестаменту од жене му пок. Д. које је пак, имање она добила наследивши тетку Ј. ћерку пок. И. П., из Р. не стоје. Ово стога, што маса пок. И. П. из Р. није дефинитивно расправљена, већ је само заоставштина пок. масе према решењу судије неспор. дела бив. Вел. Градистанског Прв. суда привремено уступљена на уживање тужиљама С. и О. као снајама пок. И. и пок. Ј., као кћери истог, те стога ни право туженика на наслеђе жене му Д. није начисто изведено.

Према томе, како заоставштина масе пок. И. није дефинитивно расправљена, затим како је решењем судије неспор. дела имовина пом. масе уступљена на привремено уживање тужиљама С. и О. као и пок. Ј. најзад како је проведеним доказима утврђено да су оне заоставштину, најпре, све заједно уживале, а по смрти пок. Ј. само тужиља, те како тужени ничим није утврдио да су се оне делиле, то је Прв. суд, правилно нашао да су тужиље у смислу §§ 200 и 201 грађ. зак. јаче у праву у погледу уживања спорног имања, док је туженик, пошто је до државине једног дела спорног имања дошао прекидајући државину тужиља, слабији у праву⁴.

По ревизији туженика Касациони суд у Београду закључком од 10. јануара 1939. год. Рев. 32 укинуо је обе пресуде и тужбу одбацио са разлога:

„По чл. 2 тач. 7 од II неспор. правила ако би се појавило питање о томе, ко ће држати или уживати какву ствар за време расправе код судије за неспорна дела или надлежног суда о праву на њу, судија за неспорна дела ће решавати ко ће спорну ствар држати, и да ли ће је држалац и уживати, или се о њој само сарати. Овај законски пропис има се у смислу чл. 28. уводног закона за в. п. применити и на овај случај, пошто је у питању ванпарнична правна ствар, која је била у току у моменту ступања на снагу в. п.

Како је пак предмет овога спора питање о државини и уживању заоставше имовине пок. И. П. до дефинитивног окончања оставинске расправе на истој, то је по цитираном пропису неспорних правила за одлучивање о привременој државини и уживању наведеног имања до окончања оставинске расправе надлежан неспор. дела судија, односно Срески суд у оставинској расправи, а не редован суд⁴.

Депоноване дуговане суме у судске руке не значи и ослобођење од дуга. (Пресуда Касационог суда у Београду од 18. јануара 1939. год. Рев. 1701/38.).

У правној ствари С. Т. противу Т. Ц. ради дуга, Срески суд за град Београд пресудом од 20. октобра 1937. год. П. 4974 осудио је туженика на плаћање дуга са разлога:

„Тужилачка страна у својој тужби је навела: да је туженом издала под закуп своје имање у ул. Булевар Војводе Мишића бр. 21, које се састоји: 1) из једног локала-кафане са 7 споредних просторија, за које туженик плаћа годишњу кирију 54.000 дин. и то тако да је полаже у месечним ратама од по 5.000 дин. крајем сваког месеца а најдаље до 5-ог, идућег

месеца; 2) из стана са 3 собе и 3 споредне просторије уз годишњу закупнину од 24.000 дин. коју је дужан да плаћа у месечним ратама од по 2.000 дин. под istim условима као и за локал. Туженик није платио месечну рату кирије за месец јули 1937. год. како за локал тако и за стан, те је остао дужан тужиоцу 7.000 дин. па како дуг није платио то му је тужилац ставио забрану на покретност, коју је суд и усвојио, те предлаже осуду туженика за ту суму, подносећи као доказ уговор о закупу од 14 августа 1937 год.

Тужена страна у своме поднеску од 11 октобра 1937 год. порекла је тужбене наводе, предлажући: 1) да се поступак по овој тужби прекине, пошто се код Окр. суда води спор по тужби туженика противу тужиоца због накнаде штете и смањења кирије из овога уговорног односа, па од резултата те парнице зависи и резултат ове; 2) да тужилац нема права на ову кирију, јер је по уговору био дужан да закупно добро преда туженику у исправном стању, што није учинио, пошто су закупљене просторије због стања у коме се налазе делимично или потпуно неупотребљиве, те је услед тога туженик неоправдано претрпео штету за коју чини одговорним тужиоца и 3) да истиче као своје противтражење у 5.000 дин. на име накнаде штете, те предлаже да суд одбије тужбено тражење.

По проведеној расправи и оцени навода обеју парничних страна суд је у см. § гр. п. п. нашао:

Уговором о закупу од 14. августа 1935. год. између тужиоца и туженика о закупу локала и стана, утврђује се, да закупни однос траје све до 1938. год. као и то, да су све закупне просторије предате од стране тужиоца туженику у исправном стању.

Поднетим решењем о забрани Сп. Бр. 7691/37 од 9. августа 1937. год. утврђено је, да туженик заиста није платио кирију за локал и стан за месец јули 1937. год. и да његов дуг износи 7.000 дин.

Па како је напред цитираним доказом утврђено, да је туженик обавезан на плаћање дужне суме, то је суд на основу § 21 гр. зак. и донео пресуду као у диспозитиву под I одбацивши приговор туженика.

Приговор туженика о прекиду поступка, услед тога што код Окр. суда тече парница, неоснован је с погледом на § 254 гр. п. п. пошто по истом пропису прекиду има места само онда, ако одлучивање о правном спору зависи од постојања или непостојања извесног правног одношаја, који је предмет друге већ отпочете парнице, што овде није случај, пошто правни одношај — уговор о закупу — између странака није у питању, већ само евентуална накнада штете, која би проистекла услед неиспуњења или непотпуног испуњења уговора, којим је регулисан уговорни однос између парничних странака“.

По призиву туженика, Окружни суд за град Београд делимично је уважио призив са разлога:

„По § 500 гр. п. п. парнични суд дужан је да одлучи о свима предлозима, који се тичу главне ствари и споредних тражбина. Према томе, први суд је погрешно, кад није у диспозитиву нападнуте пресуде изрекао своју одлуку у погледу тужениковога против потраживања, које је овај у првостепеном поступку благовремено изнео по припремном поднеску од 11. октобра 1937. г. П. 4974/., као тражење накнаде штете у дин. 5.000. На овај начин први суд је учинио повреду § 590 тач. 1 гр. п. п. Стога се у толико уважава призивни навод туженика, изнет под тач. 3 призива. Па како је у смислу § 590 ст. последњи гр. п. п. призивни суд овлашћен да ради убрзавања доношења одлуке по призиву и смањења парничних трошкова сам одлучи о неодлученим предлозима, то је овај суд пресуду првога суда преиначио одлучивши као у диспозитиву под II и одбивши туженика од његовог против тражења. Ово са ових разлога:

Истакнутом против тражењу тужениковом нема места у овоме спору пошто је туженик по питању накнаде штете због немогућности уживања закупљених просторија — дакле по истоме основу по коме истиче и своје против тражење, подигао већ тужбу код Окр. суда за град Београд, где ће се то питање расправити и решити — § 323 гр. п. п. те оно не може бити предмет испитивања и решења и једне и друге парнице — истовремено.

Призивни навод туженика, да је први суд погрешно, кад није застао са расправом овога спора до окончања спора пред Окр. судом за град Београд неумесан је обзиром на симсао прописа § 254 гр. п. п. ради тога, што се

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ова два спора воде по два сасвим различита правна основа. Исто тако, немесан је навод туженика да се он није могао осудити на плаћање интереса тужиоцу на досуђену му суму, стога што је он новац благовремено суду депоновао. Ово стога, што тужилац и поред тога, што је туженик новац депоновао, исти није могао подићи и њиме није могао располагати, јер је туженик депоновајући исти оспорио право тужиоцу, да га он безусловно може подићи — пошто је повео спор противу тужиоца. Неосновани су и остали призивни наводи туженика, и сви ти наводи били су предмет разматрања и оцене првога суда, који је њихову важност правилно оценио“.

По ревизији тужене стране, Касациони суд је потврдио пресуду Окруж. суда са разлога:

„Да не стоји ревизијски разлог из тач. 1. § 597 у в. § 571 тач. 6. гр. п. п. јер парница, коју је туженик покренуо против тужиоца, и која се према наводима туженика води одвојено, није о истом спорном предмету, иако је између истих парничара. Нанаме у овој парници спор је око наплате неплаћене кирије, док је она друга парница о противтражењу тужениковом за смањење уговорене кирије због недостатка закупљеног добра — §§ 681 и 682 грађ. зак. Ревизијски навод, да је требало прекинути поступак по овој парници у см. § 254 гр. п. п. Касациони суд није ни ценио, пошто се таква одлука суда не може ни испитивати, с обзиром да против ње није ни допуштен правни лек — § 256 гр. п. п.

Не стоји ни ревизијски разлог о погрешној правној оцени спорне ствари — § 597 тач. 4 гр. п. п. јер то што је туженик депоновао дужну кирију не значи, да ју је исплатио, пошто се за судско депоновање дуга у см. § 895 грађ. зак. траже извесни услови, који нису у овом случају испуњени, а на име да се поверилац устеже да прими дуговану суму. Према томе, депоновање у судске руке дуговане суме не значи и ослобођење од дуга.“

Смањење камате, по земљорадничким меницама, врши се у специјалном поступку по уредби и правилнику о ликвидацији земљорадничких дугова, а не у редовном парничном поступку. (Пресуда Касационог суда у Београду од 25. јануара 1939 год. Рев. 1753/38.).

У правној ствари М. Т. противу туженика Б. К. и др., због дуга по меници, Срески суд у Крушевцу пресудом од 27. новембра 1937. год. П-322, укинуо је менични платни налог са разлога:

„Тужилачка страна по меници од 5478 дин. противу туженика тражила је менични платни налог, који је суд усвојио.

Туженици у својим приговорима навели су: да су они земљорадници. Дуг по меници, по којој је донет овај платни налог, произашао је 1930. год. По чл. 3 т. 6 Уредбе о ликвидацији земљ. дугова у земљорадничке дугове рачунају се и дугови који су постали и обичајним пролонгирањем, а како је и ова меница постала пролонгацијом менице из 1930. год. то нису могли бити осуђени онако како мен. платни налог гласи. Предложили су укинуће мен. платног налога од 24. јуна 1937. г. П-322/37., а даље поступи по закону у смислу §§ 647 и 648 грпн. Поднели су доказ о земљорадничком својству: уверење општ. града Сталаћа под Бр. 1776, бр. 1775 од 31. октобра 1937. год. и писмо Крушевачке задруге од 1. новембра 1937. год.

По проведеном доказном поступку, суд је у смислу § 368. грпн. нашао: из писма Крушевачке задруге од 1. новембра 1937. г. достављеног туженом А. види се, да се писмо односи на спорну меницу, по којој је одобрен менични платни налог од 24. јуна 1937. г. и да тај менични дуг потиче од 1930. године.

Из уверења општине града Сталаћа од 31. октобра 1937. год. Бр. 1775 и 1776, види се, да су туженици земљорадници били у време постања дуга као и на дан ступања на снагу Уредбе о ликвидацији земљ. дугова, на дан 26. септембра 1936. год.

Како дуг потиче из доба пре 20. априла 1932. год. то се на исти односи Уредба о ликвидацији земљ. дугова, без обзира што је исти доцније пролонгиран меницом од 4 авг. 1932 год. чл. 3 став 6 Уредбе, то није имало места издању меничног платног налога, јер је обавезу требало по редовном поступку утврдити и упутити на регулисање по Уредби“.

www.unilib.rs По призиву тужиоца, Окружни суд у Крушевцу пресудом од 25. фебруара 1938. год. Пл. 30 преиначио је пресуду и менични платни налог одржао на снази; са разлога:

„Првостепени је суд морао одмах донети своју пресуду, без обзира на права земљорадника на смањење каматне стопе, јер питање о смањењу решава се ван парнице, као посебан начин, који је предвиђен у ванпарничном поступку, дакле независно од парнице, док у парници суд мора само да досуди доспела тражења.

Призивни суд налази и то да тужени и после овакве пресуде у диспозитиву наведене, могу и имају право да уреде питање о смањењу камате у смислу Уредбе о заштити земљорадника“.

По ревизији туженика, Касациони суд у Београду пресудом од 25. јануара 1939. год. Рев. 1753 потврдио је пресуду Окружног суда са разлога:

„Ревизијски навод да се призивна пресуда оснива на погрешној правној оцени ствари — § 597 тач. 4 грпп. због тога што је нашао да је првостепени суд имао да донесе пресуду без обзира на право земљорадника на смањење камате, јер се питање о смањењу камате решава ван парнице на посебан начин и поред изричног чл. 17 измена о допуни уредбе о ликвид. земљорад. дугова од 30. децембра 1937. год. којим се наређује, да је суд дужан у парничном поступку извршити смањење дуга по уредби, неоснован је. Ово са разлога што је призивни суд на чињеничко стање утврђено у првостепеном поступку, а које је чињеничко стање призивни суд усвојио — § 592 грпп. дао правилну правну оцену ствари нашавши, да се смањење камате има извршити у специјалном поступку по уредби и правилнику о ликвидацији земљорад. дугова, а не у редовном парничном поступку, јер по чл. 17. измена о допуни уредбе о ликвидацији земљорад. дугова од 30. децембра 1937. год. на који се члан ревидент у својој ревизији позива, суд ће на захтев дужника у парничном поступку извршити и смањење дуга по уредби, ако дужник оспори постојање, висину или природу дуга, док у конкретном случају дужник тражи само смањење дуга по уредби, а не оспорава постојање, висину или природу дуга, како се то тражи по чл. 17 пом. уредбе“.

Јован Д. Смљанић

секретар Касационог суда у Београду.

Редовни суд није надлежан да расправља спорове о наплати неплаћених приноса за осигурање радника.

Окружни уред за осигурање радника у Скопљу својом тужбом правдао је платни налог, који је издао Срески суд и тражио да се туженик осуди за плаћање приноса колико је остао дужан, према изводима и налозима Окружног уреда, за намештенике у својој радњи.

Тужена страна оспорила је тачност поднетог извода о дуговању туженика, а не признаје ни уредност књига тужилачке стране, пошто га је Уред задуживао доприносом на особље које он никада у хотелу није држао.

Срески суд у Охриду делимично је уважио тужбени захтев и пресудом својом од 12. априла 1938. године осудио туженика на плаћање 863,46 дин.

Окружни суд у Охриду поводом изјављеног призива тужилачке стране по званичној дужности закључком својим укинуо је пресуду Среског суда и тужбу одбацио са разлога:

„Да овде стоји разлог ништавности из § 571. тачка 6 грпп., јер по § 10, 11, 42 Закона о радњама за тужбе подигнуте ради наплате приноса за осигурање радника није допуштен редован правни пут, јер су ови спорови одузети од судске власти редовних судова, а о овој надлежности води се рачуна по службеној дужности у сваком стадијуму поступка § 335 грпп. Овако призивни суд узима по томе што се по алинеји 1 § 11 Закона о радњама за наплату приноса платежни налози издају од самих тих установа а по § 42. истог закона ти платежни налози као извршне јавне исправе извршују се и наплаћују се од обавезника административним путем преко властитих органа средишњих Уреда.

По рекурсу тужилачке стране Касациони суд у Београду потврдио је закључак Окружног суда са разлога:

„Навод рекурса да је призивни суд погрешно нашао, да у овом случају редован правни пут није допуштен и да је погрешно кад је одбацио тужбу,

пошто је за обезбеду утуженог дуга стављена прибелешка на непокретност дужника, те је тужилац морао да поднесе тужбу суду ради правдања прибелешке да не би изгубио стечено обезбеђење, — неоснован је, јер правилно позивни суд налази да у овом случају није допуштен редован правни пут пошто су спорови ове врсте по §§ 10, 11 и 42 Закона о радњама одузети од судске власти редовних судова а за исте прописана специјална надлежност Окружног уреда за осигурање радника, који сам издаје платне налоге за исплату доспелих приноса. Стога је правилно поступио позивни суд кад је одбацио тужбу, којом се тражи наплата неплаћених приноса, без обзира на то што је утврђено потраживање обезбеђено прибелешком која је тужбом правдана пошто би се прибелешка могла оправдати и платним налогом самог Окружног уреда као извршном јавном исправом — § 2. тачка 10 Закона о извршењу и обезбеђењу“.

Правда од 5 маја 1939 год.

По смрти очевој малолетно дете узима на старање мајка, без обзира што је брак између његових родитеља био разведен.

Тужиља, у тужби и на расправи, излаже стање ствари овако: у браку са својим, доцније разведеним, а сада умрлим мужем М. има малолетног сина Ј. који је по разводу са мужем М. остао на издржавању код оца. Пошто је умро њен разведени муж М. Г. од надлежног старатељског судије малолетном Ј. постављена је за стараоца његова матер Ј. После постављења за стараоца од своје свекрве тужене А. затражила је малолетног Ј. на чување и издржавање, јер се код ње по смрти свога оца налазио, али тужена није хтела да јој га да, чак и онда када је преко полицијске и старатељске власти то захтевала. По §§ 115, 118 и 119 грађанског закона по смрти оца дужност је и право мајке да се стара о издржавању и васпитању. Није истинит навод тужене стране да је она — тужиља — смењена са дужности старатељске, нити је следствено изјављен рекурс на закључак о њеном смењивању.

Тужена А. у одговору на тужбу и на расправи наводи: Пре свега, приговара ненадлежности овога суда истичући надлежност старатељског суда у смислу § 264 ванп. пост. Што се тиче главне ствари излаже, да је тужбено тражење неумесно и недоказано, а прописи §§ 115, 118 и 119 гр. зак. говоре само о дужности лица тамо означених на издржавање деце, али да ти прописи нити дају право, нити наређују да деца баш морају остати код ових лица по реду означених. А мати не заслужује да добије сина, јер га је напустила кад му је била једна година дана, док сад има 12 г. Док је он био од непуних годину дана старости тужиља је пренебрегла мајчину помоћ и љубав, па му ни сису није давала, него га је однеговала његова тетка Љ. Кад је тужиља оставила малог Ј. однела је све ствари и постељне, те ништа није оставила овоме. Сада свакако и не познаје Ј. јер се за њега није никако интересовала за дуги низ година одвојености од њега. Осим тога, тужиља је сиромашног стања, док је тужена доброг имовног стања. Успешно је однеговала своје синове и кћери, па ће и Ј. код ње бити добро васпитан те је у интересу детета да остане код ње.

На основу изведеног доказа Окружни суд у Нишу је нашао да тужбеном тражењу ваља удовољити са следећих разлога:

„По § 119 гз. дужност издржавања и васпитања деце после оца лежи на матери. Па кад тужиља Ј. захтева свога сина Ј. ради издржавања и друге неге, потребне малолетнику, она ово чини, јер је у економској могућности да се стара о своме сину. Њено је право у смислу поменутог зак. прописа да дете сама негује и о његовој исхрани, одевању, васпитању итд. да се стара. Следствено овакву дужност наређује и § 115 гз. Када законска норма императивно одређује дужност алиментације, тим самим има право, да од сваког терећег лица захтева своје дете да дужност законом наређену изврши. Осим тога, по чл. 51 зак. о стар. матер је овлашћена, да њено дете на издржавању и васпитање код ње буде и ако није старалац детету. Међутим, тужиља Ј. је од надлежног старатељског судије постављена за стараоца своме сину Ј. у смислу чл. 1 зак. о стар. што се види из приложеног старатељског писмена Обр. 101-37 од 26 јуна 1937. и што тужена не пориче. Старатељска дужност и права су замена родитељске дужности и права — чл. 46 закона о старатељству. Да би ове обављао уредно и правилно ста-



WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ралац мора имати непосредан утицај на стараника, а то је атрибут родитељске власти који прелази на старатеља у см. § 46 зак. о старатељству. А старалац своје дужности мора обављати самостално, као што и за радње своје сам одговара — чл. 35 Зак. о старатељству.

Тужена А. није доказала неке особите околности које би среће ради дечије другу наредбу изискивале — § 118 ин fine грађ. зак., јер су њени наводи, које је суд ценио неумесни“.

По призиву тужене стране, Апелациони суд у Београду пресудом од 6. октобра 1938. године, Пл. 1176 потврдио је пресуду Окружног суда са разлога:

„Призивни навод да је првостепени суд погрешно, што је донео пресуду на основу §§ 119 и 188 ин fine грађ. зак. неуместан је, и неоснован, јер по смрти оца дужност је и право мајке да се стара о издржавању деце и када је мати жива дете у смислу § 115 грађ. зак. њој и припада а не баби. Баба по оцу долази на ред тек када дете остане без родитеља и без деде по оцу — § 119 грађ. зак.

Призивни навод да тужилачка страна у смислу § 118 ин fine грађанског закона није доказала, да постоје околности, које би среће ради детета изискивале другу наредбу тј. потребе, да се мал. Ј. одузме из руку бабе и очеве породице и преда својој матери на чување, негу и старање неуместан је, јер се родитељска власт у смислу последње алинеје § 118 грађанског закона одузима од оца, евентуално мајке само онда ако је отац сишао с ума, ако је у тамници због злочинства, ако се некуд смеће и за годину дана ни гласа ни трага не би му било или ако је распикућа, скитница и пропалица или ако би отац децу злостављао, на зао пут упућивао, њих сасвим пренебрегао — §§ 154 и 155 грађ. зак. и онда се деци старалац поставља. Међутим, овде није тај случај. А тужена А. није доказала наведене особите околности које би среће ради детиње другу наредбу изискивале“.

По ревизији тужене стране, Касациони суд у Београду пресудом од 24 ефбруара 1939 године Рев. 28 потврдио је пресуду Апелационог суда са разлога:

„Да је неоснован ревизијски разлог из т. 4 § 597 грпп. о погрешној правној оцени спорне ствари, јер и ако се пропис § 118 гз. чијој примени у овом случају нема места, јер не постоји распра супружника, па да би суд могао о праву једног или другог родитеља решавати по овом законском пропису ипак је правилно нашао, када је потврдио пресуду првога суда, којом је малолетно дете досуђено тужиљи Л., као мајци на негу, васпитање и издржавање. Ово право тужиље Л. заснива се на §§ 115 и 116 гз. по којима су првенствено родитељи, тј. отац а кад овога нема, онда мајка дужни, па према томе, имају и право да се старају о васпитању, нези и издржавању својег детета“.

Правда од 5 маја 1939 год.

Муж нема право на накнаду за изгубљену жену, односно мајку своје деце.

К. М. и М. К. из Овсиња поодавно су се спорили око неког службеног прелаза преко имања ,пошто су суседи. Овакв њихов однос довео је једног дана и до физичког разрачунавања, чија је жртва била К. жена. М. је у јарости лако повредио К., док је његову жену ударио мотком по глави тако да је она после неколико дана умрла у болници.

За ова дела Окружни суд је М. осудио на казну, али је истом пресудом К. упутио на редовну грађанску парницу за тражење накнаде за претрпљени страх и болове, као и накнаде за изгубљену жену, а мајку своје деце. По тужби К., којом је тражио да му М. плати на име накнаде педесет хиљада динара Окружни и Апелациони суд нашли су да К. има право на накнаду како за претрпљени страх, тако и за губитак жене, па му је исту и досудио имајући у виду да је његово најмлађе дете у времену погибије своје мајке имало једанаест година, док су остала била старија, те им није потребна материна нега.

Касациони суд је прначино апелациону пресуду и одбио тужбени захтев К. По налажењу Касационог суда, тужилац нема права на накнаду за претрпљени страх зато што није утврђено да је услед тога било рђавих физичких последица, што је по грађанском закону потребно да би се могла



У тражити накнада. Исто тако Касациони суд налази да К. нема право ни на накнаду за изгубљену жену, односно дечију мајку, јер § 821. грађ. закона предвиђа накнаду жени и деци за изгубљеног мужа, односно оца, ако би од какве ране, повреде смрт следовала, па би они остали сирочад, а не прописује накнаду мужу за изгубљену жену и дечију мајку, кад деца имају оца. Ничим пак није потврђено, да К. нема имања и да децу не може издржавати, што је његова дужност по закону.

Политика од 6. маја 1939. г.

Уговор о закупу концесије за држање апотеке није порабни уговор.

Маса пок. Ј. Л., бив. апотекара у Охриду, преко својих стараоца издала је по уговору у закуп масену апотеку са целокупним инвентаром с тим да уговор престаје важити самим протеком закљученог рока. Како се закупац апотеке, која се иначе не налази у згради масеној, већ треће лица, није на време иселио, то су стараоци тражили интервенцију Среског суда, који је донео закључак, да се закупац у остављеном року исели и апотеку са инвентаром преда маси.

Закупац је, међутим, поред осталих приговора, истакао, да се на овај случај не могу применити прописи о порабним уговорима, јер није у питању непокретна ствар која је дата у закуп већ право концесије за држање апотеке. При том, сама апотека се не налази у згради која је својина закуподавца — масе — већ у туђој згради, према чему би се, на основу закључка среског суда, морала испразнити и сама зграда, у којој је апотека смештена.

Срески суд је, после одржане расправе, укинуо свој закључак, којим је закупуцу наложена предаја апотеке са инвентаром маси, као сопственику концесије, наштавши да овде није у питању непокретна ствар, која је дата у закуп, већ је предмет уговора о закупу концесије за држање апотеке, на коју се, као покретну ствар, не могу применити прописи грађанског парничног поступка о порабним уговорима, већ се раскид таквог уговора има тражити редовним путем а не отказом, како се поступа са закупом непокретне ствари.

Окружни суд се није сложио са оваквим гледиштем Среског суда, већ је узео, да се концесија за држање апотеке са апотекарским инвентаром сматра за непокретну ствар. Ово стога, што је маса издала у закуп апотеку а у појам апотеке спадају: дозвола, уређај, реон и просторије — локал. Без утицаја је пак што апотека није смештена у локалу власника концесије, јер ова, сама по себи, без инвентара у одређеном локалу, може бити само голо право које не може бити предмет закупа. Зато је Окружни суд одржао на снази налог о уступању апотеке сопственику — маси.

Међутим Касациони суд је нашао, да је уговором дата под закуп покретна ствар, без обзира на то, што апотека није смештена у локалу власника исте. Ово стога што је власник локала, у коме је апотека, могао отказати закуп истог и за време трајања уговора о закупу концесије и инвентара, и да је апотека могла бити исељена а да се овај уговор не раскине, према чему концесија и инвентар нису везани за саму зграду, да би као такви служили истој и били непокретност у смислу прописа Грађанског законика. Зато се, по нахођењу Касационог суда, у овом случају не могу применити прописи специјалног поступка о порабним уговорима већ се спор има расправити по редовном поступку.

Политика од 21. маја 1939. год.

Уз позивно писмено не мора бити приложено пуномоћје адвоката.

По закону о грађанском парничном поступку позив, уложен противу пресуде првостепеног суда, мора поред осталог садржавати и потпис адвоката. У пракси се појавило питање да ли уз ово писмено, поред сигнатуре мора бити приложено и пуномоћје из кога би се видело, да је адвокат овлашћен да парничну страну у спорној ствари пред позивним судом заступа. Противно схватању позивног суда, Касациони суд је донео одлуку, по којој не мора бити приложено и пуномоћје, већ је довољна и сама сигнатура, с обзиром на § 559 грађ. парн. пост. по коме се позивно писмено сматра као припремни поднесак.

Политика од 26. маја 1939. год.



УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Корисник осигурања може бити вереница означена као будућа жена са којом се вереник услед смрти није венчао .

Склапајући уговор о осигурању, пок. В. Р. ставио је у полиси осигурања, као корисника на случај његове смрти, своју жену М. са којом је тада био верен, јер се надао да ће се ускоро и венчати с њом. Међутим он је после кратког времена умро не ступивши у брак с М.

После смрти В. осигурану суму тражили су од друштва, како вереница, тако и отац осигураника В., те је осигуравајуће друштво депоновало новац код суда, који је М. упутио на парницу за доказивање свога права. А Окружни и Апелациони суд одбили су М. од тражења.

Касациони суд је преиначио пресуду Апелационог суда и осигурану суму досудио М. Ово стога што се из утврђеног чињеничног стања види да је пок. В. желео да на случај његове смрти корисник осигурања буде његова будућа жена, а тадања вереница М., са којом је требало да се венча. То пак, што је он у полиси означио као корисника осигурања своју жену М. иако тада није био ожењен, не значи да је тиме ставио и један прећутан услов да своју вереницу осигурава једино ако му она постане жена, већ је на тај начин манифестовао своју вољу и жељу да до закључења брака дође, верујући да ће се и венчати са њом. Према томе има се узети да је пок. В. своју тадању вереницу М. осигурао без икаквих услова према чему она има права на осигурану суму.

Политика од 5. јуна 1939. год.

СТРАНО ПРАВОСУЂЕ

Употреба бачене трамвајске карте као кривично дело.

У Будимпешти је недавно кривични судија донео у конкретном случају овакву пресуду. Ко подигне бачену а до краја неискоришћену трамвајску карту и употреби је за даљу вожњу не одговара зато за превару, јер никог није оштетио. Трамвајска дирекција, која је издала карту, мора да је спремна на то, да ће купац карте да се вози до крајње станице. Ако је овај раније изишао и карту бацио, онда је то ничија ствар (*res nullius*), коју сваки може да узме и да постане сопственик исте, јер ју је првобитни господар бацио с намером да напусти право својине на исту. Па како трамвајска карта има карактер хартије на доносиоца, то трамвајска дирекција, односно њени органи, апсолутно немају право да истражују, како је лице, које показује карту кондуктеру, дошло до исте, и оно се при оптужби ослобађа сваке кривиде.

У Бечу, по аустријском праву, устаљена је у том погледу сасвим друга пракса. Лице, које изађе пре крајње станице, па баца карту тако да је друго лице дигне и покуша да се користи њоме, ризикује у Бечу да буде дисциплински кажњено са два шилинга, док је лице, које је подигао карту и даље се њоме користило, у много горем положају. У Бечу, када се такво лице ухвати, изводи се пред суд и кажњава се за превару.

Аустријски суд стоји на гледишту, које се може уважити, да је трамвајска дирекција закључила уговор о купо-продаји карте са једном индивидуално одређеном личношћу. Она није питала купца, како се зове, где станује и каквог је занимања, али из тога не следује, да ма које страног лице може да се појави као странка овог уговора. Трамвајска дирекција не може да трпи да се ствара један конзорцијум, чији ће чланови између себе уредити ствар тако, да се до једне станице вози једно лице, па даље истом картом друго лице и можда од следеће станице још и треће лице. Трамвајска дирекција је у праву, када на овај начин штити своје интересе.

Али и у самом Бечу не влада таква строгост са злоупотребом других карата. Веома се често дешава, да Оперу или које друго позориште напусти неко лице после другог чина па своју карту подари неком љубитељу уметности пред позориштем, који нема новаца за улазницу, или ако је нека сензационална претстава чак је и прода. Никада још ниједан позоришни разводник није правито питање од тога, да ли на једном седишту доцније еседо неко друго лице, а не оно, које је раније ту седело. С правног гледишта био би и ово један интересантан случај.

У осталом цитиране одлуке будимпештанског и бечког суда изазивају читав низ сличних занимљивих спорних правних питања на дневном реду у свакодневном животу.

Милорад Антоновић
адвокат — Београд.

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

Седница од 3. маја 1939. год.

Одобрене су президијелне одлуке и то:

О брисању из именика адвоката Владислава Недељковића под 24. априлом 1939. год. због смрти, преузиматељ адвокат Момчило Митровић из Ваљева; о прелазу адв. приправника: Стојковића Панте од адв. Др. Младена Радуловића код адв. Др. Јанка Буљка у Београду, Симе Караогланивића од адв. Аврама Мевораха код адв. Живка Шалому у Београду, и Моиса Катана од адв. Велимира Лукића код адв. Др. Младена Радуловића у Београду; и о брисању из именика адв. приправника Ериха Криша под 28. априлом 1939. год. због преласка на територију Љубљанске коморе.

Уписан је у именик адвоката Ђура Мијатовић са седиштем у Београду.

Избрисан је из именика адвоката Славко Марковић из Београда под 26. априлом 1939. год. због преласка у другу Комору.

Уписани су у именик адв. приправника: Драшко М. Стевановић код адв. Нинка Петровића у Београду са почетком вежбе од 1. маја 1939., Миодраг Јанковић-Шљивнић код адв. Вукадина Вукадиновића у Крушевцу са почетком вежбе од 4. априла 1939. год., Јаков Вукчевић код адв. Милије Јовичића у Ужицу са почетком вежбе од 22. априла 1939. год., Миливој Лисавца код адв. Стојана Продановића у Београду са почетком вежбе од 23. априла 1939., Живко Ерчић код адв. Станка Трифуновића у Шапцу са почетком вежбе од 1. маја 1939., Бранко Капетановић код адв. Фрање Галијана у Београду са почетком вежбе од 1. маја 1939. год., Владимир Данчевић код адв. Зарија Матића у Београду са почетком вежбе од 29. априла 1939., Иван И. Рибар код адв. Др. Ивана Рибара у Београду са почетком вежбе од 26. априла 1939., и Светислав Живковић код адв. Рад. П. Марковића у Пожаревцу са почетком вежбе од 25. априла 1939. године.

Одобен је прелаз адв. приправницима: Ђорђу Живковићу од адв. Божицара Главичког из Параћина код адв. Драгутина Лазовића у Чачку и Милану Чарапићу од адв. Слободана Стојановића код адв. Милорада Токамаковића у Београду.

Избрисани су из именика адв. приправника: Милутин Филиповић под 25. априла 1935. год. због ступања у државну службу и истовремено му је одобрен поново упис у именик адв. приправника на вежби код адв. Витомира Васића у Богатићу са почетком вежбе од 26. априла 1939.; Војин Срећковић под 27. априла 1939. због смрти; Добросав Милетић под 8. априла 1939. због државне службе, Радосав Марковић под 8. марта 1939. због државне службе и Светолик Станисављевић под 28. децембра 1937. год. због државне службе.

Поводом питања признања боловања и осуства адв. приправника на бесплатној вежби по судовима решено је да ово питање проучи Одбор за контролу приправничке вежбе и поднесе предлог. Ово питање покренуо је усменим телефонским разговором претседник Београдског апелационог суда, који је молио да Комора по овом питању створи једну сталну праксу.

Заменик претседника Милан Живадиновић чини сугестију, да Бранич у будуће доноси више коморских ствари и ствари Пензионог фонда. То по потребу укратко и образлаже. Одбор прима ову сугестију, с тим, да се одштампана записник последње скупштине Пензионог фонда као и усвојене измене и допуне Правила фонда.



Седница од 10. маја 1939. године.

Уписани су у именик адвоката: Фадил Маглајлић са седиштем у Београду и Божидар Петровић са седиштем у Смедереву.

Одобрен је прелаз адв. Драгољубу Карабатићу из Пожаревца у Вел. Градиште а за преузиматеља именован адв. Никола Јовановић из Пожаревца.

Уписани су у именик адв. приправника: Радослав Јеврић код адв. Др. Радивоја Јовановића са почетком вежбе од 9. маја 1939., Милан Максимовић код адв. Душана Пешића-Поповића у Гроцкој са почетком вежбе од 2. маја 1939., Живорад Нешић код адв. Самуила Демајо у Београду са почетком вежбе од 7. маја 1939., Никола Максимовић код адв. Александра Рашића у Крагујевцу са почетком вежбе од 1. маја 1939., и Надежда Марковић код адв. Гвоздена Џелатовића у Јагодини са почетком вежбе од 18. априла 1939.

Одобрен је прелаз адв. приправника: Оливери Костић од адв. Васе Ковачевића код адв. Војислава Павловића у Београду; Михаилу Бесарабићу од адв. Др. Ђорђа Миликића код адв. Миливоја Стевановића у Београду; и Миловану Ђошићу од адв. Макевија Ђурића из Богатића код адв. Љубомира Петровића у Шапцу, па онда од адв. Љубомира Петровића код адв. Милорада Токмаковића у Београду.

Разрешен је дужности привременог преузиматеља канцеларије Драгића Солаковића адв. Љубиша Трифуновић, пошто је Солаковић на слободи и у могућности да сам води послове своје канцеларије.

Решено је да се преставка адв. Николе Марковића из Неготина Бр. 1184/39, која се односи на тумачење Уредбе о заштити земљорадника у вези са наплатом адвокатских хонорара, преда члану Одбора Милошу Царевићу на реферат.

Поводом питања признања осуства и боловања адв. приправника на бесплатној вежби код судова а на усмено тражење Претседника београдског апелационог суда да се уведе стална пракса, члан Одбора Др. Радоје Вукчевић у име Одбора за контролу вежбе адв. приправника подноси реферат и чита преставку, коју је Комори доставило Удружење адв. приправника по истом питању, па је, после опширније дискусије, донета одлука, да се сваки појављени случај посебно испитује, пошто се не може донети никакво мерило унапред, с тим, да о овоме председник Симић усмено извести Претседника београдског апелационог суда.

Седница од 17. маја 1939. године.

Одобрена је президијелна одлука о упису Милана Филиповића у именик адв. приправника на вежби код адв. Станоја Динића у Алексинцу са почетком вежбе од 28. априла 1939.

Уписан је у именик адвоката Драгутин Антић са седиштем у Београду.

Уписани су у именик адв. приправника: Јагош Михаиловић на вежби код адв. Павла Јововића у Београду са почетком вежбе од 17. маја 1939.; Драгомир Миљковић на вежби код адв. Гвоздена Џелатовића у Јагодини са почетком вежбе од 10. маја 1939.; и Сава Милошевић на вежби код адв. Димитрија Протића у Крушевцу са почетком вежбе од 9. маја 1939.

Избрисан је из именика адв. приправника Јован Милојковић под 8. марта 1939. због државне службе.

Одобрен је прелаз адв. приправнику Марселу Калефу од адв. Павла Винтерштајна код адв. Ђуре Мијатовића у Београду.

По случају Николе Витановића, службеника градског поглаварства у Београду који је на суду заступао једног општинског чиновника решено је, да се напише акт Градском поглаварству како се ово не би и у будуће понављало.

Примљен је реферат члана Одбора по предлогу адв. Сава Мићовића из Београда, који се односи на убрзање рада код судова, с тим, да се по овом предлогу за сада ништа не предузима пошто се предложене реформе у данашњем времену не могу спровести.

Претседник Симић реферирше о позиву на Конгрес у Лајпцигу, који је упућен њему лично, а који је упућен и Савезу Адвокатских комора у Загребу. Саопштава да се он лично путем писма упућеном претседнику Конгреса у Лајпцигу извинио што не може присуствовати томе конгресу. Исто тако да је Савезу на питање одговорио, да београдска ко-

мора није у могућности да шаље свога делегата. Познато му је, да је Савез као делегата за овај Конгрес одредио Д-ра Катичића, адв. из Загреба.

Саопштава једновремено да је дошао позив од стране Националне Уније Адв. ком. у Франуској за присуствовање на скупштини у Лиону, па је одлучено да се пошаље депеша и пожели срећан рад са извињењем што нико не може овој скупштини присуствовати.

Решено је да на IX. редовну годишњу Скупштину Савеза Адвокатских комора Краљевине Југославије, која ће се одржати 28. маја т. г. у Загребу поћу и то: претседник Владимир Симић као претседник коморе, члан Одбора Др. Видан Благојевић као секретар Савеза, заменик претседника Милан Живадиновић и чланови Одбора: Др. Иван Рибар, Др. Радоје Вукчевић, Љубомир Трандафиловић, Божидар Манојловић, Драгомир Ивковић и Лука Пешић као изасланици, и Димитрије Крчевинац, Милорад Милић и Милош Царевић као посматрачи.

Претседнику, изасланицима и осталима издати потребан новац за путни трошак и дневницу у смислу прописа § 81 Пословника коморе, рачунајући три дана, с тим, да ће Др. Вукчевић користити 75% на железници као уредник Бранича а Др. Иван Рибар евентуално авионску повластицу.

Седница од 7. јуна 1939. године.

Одобрене су президијелне одлуке: о упису у именик адвоката Љубомира Ђирића са седиштем у Алексинцу; о брисању из именика адвоката Драгутина Вукосављевића под 10. маја 1939. због смрти — преузиматељ Димитрије Драшковић, адв. из Ваљева; о упису у именик адв. приправника: Милоша Минића на вежби код адв. Момира Аксентијевића у Чачку са почетком вежбе од 15. маја 1939. год., и Вудака Ђеловића на вежби код адв. Новака Плећевића у Београду са почетком вежбе од 26. маја 1939. г.; о брисању из именика адв. приправника Гојка Половине под 5. јуни 1939. год. због преласка у другу Комору.

Одобрен је упис у именик адвоката Милораду Дивјаку са седиштем у Београду.

Уписани су у именик адв. приправника Спасоје Јајагин на вежби код адв. Драгомира Бошковића у Београду са почетком вежбе од 5. маја 1939. год.; Борђе Вукојичић код адв. Зарија Магића у Београду са почетком вежбе од 1. јуна 1939. год.; Марко Илић код адв. Миливоје Белмарковића у Београду са почетком вежбе од 16. маја 1939. год.; Миливоје Савић код адв. Милоша Царевића у Београду са почетком вежбе од 1. јуна 1939. год.; Божидар Алексић код адв. Милорада Токмаковића у Београду са почетком вежбе од 25. маја 1939.; Мехмед Аликалфић код адв. Др. Николе Ђуришића у Београду са почетком вежбе од 30. маја 1939. г.; и Вјера Радовановић код адв. Николе Радовановића у Београду са почетком вежбе од 23. маја 1939.

Одобрен је прелаз адв. приправнику Сими Николићу од адв. Светислава Панајотовића из Београда код адв. Срете Вукашница у Младеновцу.

Избрисани су из именика адв. приправника Сотир Тренчевић под 14. маја 1939. год. због преласка у другу Комору и Велимир Петковић под 3. маја 1939. год. због државне службе.

По питању Окр. суда за окр. београдски и Среског суда за град Београд, решено је, да се одговори, да претседник, односно старешина третирају адв. приправнике волонтере исто као и судијске приправнике за време судског одмора, с тим, да им се осуство рачуна у стаж код суда.

Признаје се Акошу Ронају адв. приправнику докторска титула, пошто је о томе поднео доказ.

Примљен је поклон у 1.000.— дин. од члана Прометне Банке А. Д. из Београда, којом сумом уписује пок. Косту Тимотијевића за добротвора Добротворног фонда, с тим, да се банци пријем потврди и пошаље писмена захвалност.

Члан Одбора, односно секретар Драгомир Ивковић подноси извештај са конференције у инжењерском дому поводом преваљивања пореза за Народно одбрану на потрошаче. Учествовао је као посматрач, пошто је Комора била позвата, али није давао никакве изјаве нити примио ма какву функцију. Конференција није успела, те ће се сазвати друга. Одбор је примио на знање овај извештај.



WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

Седница од 14. јуна 1939. год.

Уписани су у именик адв. приправника: Милорад Марјановић на вежби код адв. Милана Фотића у Београду са почетком вежбе од 6. јуна 1939.; и Љубисав Тирић код адв. Николе Марковића у Неготину са почетком вежбе од 5. јуна 1939. год.

Одобрен је прелаз адв. приправнику Миодрагу Миловановићу од адв. Милоша Качаревића код адв. Наркиса Бричког у Алексинцу.

Избрисан је из именика адв. приправника Тугомер Прекоршек под 17. апр. 1939. г. због преласка у другу Комору.

Претседник Симић извештава да је од адв. Драгутина Ристића из Београда примио акт у коме он излаже, да је био притворен од стране органа Опште полиције Управе града Београда и да је осуђен иступном пресудом на месец дана. У акту тврди да је приликом извињања по овом оптужењу од иследника физички малтретиран и тучен, да би исказао нека теређења и објаснио неке чињенице, које њему нису биле познате. О овоме хапшењу колега Ристић ни лично ни преко других Комору није обавестио, а Комора није била ни од стране власти обавештена о томе. Ристић Комору није обавестио ни после издржане казне, тако да у овом смислу никакво сазнање није постојало. У истом акту колега Ристић даље наводи, да је поново био ухапшен, да том приликом није био малтретиран, али да му је иследник рекао, да ће га спасти одговорности, која је тобоже утврђена, да ће му нову казну заменити новцем, и одмах га пустити у слободу, али да он, у року од 15 дана, безусловно мора напустити Београд и отићи у место његовог рођења. Колега Ристић на крају свога акта не тражи изричну заштиту од Коморе, већ само чини обавештење и изражава бојазан, да би му можда интервенција Коморе могла погоршати положај.

Саопштава и то, да је одмах позвао колегу Ристића у Комору и у присуству шефа канцеларије говорио са њим о целом овом случају. Колега Ристић усмено је поновио све оно што је у акту изнео, а дао и ближа обавештења и по његовом захтеву остало је на томе, да он не иде у место свога рођења, али ако би према њему било шта власт предузимала, да о томе неизоставно сходним начином обавести претседника Коморе.

Доцније је, једног дана око подне, колега Ристић хитајући дошао код њега у канцеларију и обавестио га, да су полицијски агенти у његовој, Ристићевој канцеларији и да га траже ради хапшења. Изјавио је да он не сме да сачека хапшење и да ће одмах да напусти Београд и оде у место рођења. Договорено је, да отуда пошаље акт Комори и извести о томе и захтева заштиту. Тако је и поступљено, па је он — претседник отишао код Управника града Београда, обавестио га о свему и уз енергичан протест против оваквог незаконитог поступања захтевао да се одмах питање реши, јер да ће у противном цео случај изнети пред скупштину Савеза адвокатских комора Краљевине Југославије, која је скупштина имала да се одржи сутрадан по томе разговору. Управник је тражио да он прегходно испита случај и обећао је да неће дозволити да се једноме адвокату противзаконито на овај начин мења домицил.

После повратка из Загреба он је неколико дана свакодневно ургирао по овој ствари и најзад је Управник у присуству адв. Љубише Трифуновића, који се ту затекао, саопштио, да је нови шеф Опште полиције испитао случај и реферисао и да он — претседник може адвоката Ристића одмах позвати да се врати у Београд.

Овај тежи случај, први ове врсте који је познат, требао би можда да буде предмет једног друкчијег протеста од стране Коморе. Мисли да је поступио добро, нарочито када се има на уму гледиште самога колеге Ристића. Износи и то, да је од колеге Ристића примио једно писмо пуно захвалности, што доказује да је са оваквим начином интервенције задовољан. Да ли ће и Комора са овим бити задовољна, или ће предузети неке нове мере у вези са овим догађајем, он оставља члановима Одбора да размисле, па да се о томе на идућој седници расправља.



Седница од 21. јуна 1939. године.

Одобрен је упис у именик адвоката Драгољубу Мил. Маринковићу са седиштем у Београду.

Уписани су у именик адв. приправника: Харалампције Митрићевих код адв. Др. Андрије Петровића-Његоша у Београду са почетком вежбе од 1. јуна 1939. г., Милан Петровић код адв. Милутина Јерemiћа у Београду са почетком вежбе од 15. јуна 1939.; Олга Војиновић код адв. Милицава Ристића у Београду са почетком вежбе од 15. јуна 1939. г.; Боровије Н. Петровић код адв. Лазара Јовановића у Београду са почетком вежбе од 20. јуна 1939. г.; Ђорђе Хаџи Николајевић код адв. Миливоја Стевановића у Београду са почетком вежбе од 14. априла 1939. г.; Данило Калчић код адв. Цветка Симоновића у Зајечару са почетком вежбе од 15. јуна 1939. г.; и Деспот Мићић код адв. Милојка Петковића у Шапцу са почетком вежбе од 13. јуна 1939.

Примљено је знању да је адв. приправник Полачек Андреја код надлежне власти добио дозволу да промени презиме у Андрејевић, с тим, да се у именик адв. приправника наместо „Полачек“ стави „Андрејевић“.

Како се до судског распуста неће одржавати седнице, то је Одбор једногласно донео одлуку, да у времену од 22. јуна до 15. августа 1939. г. претседништво коморе обавља све послове, доноси потребна решења и пуноважно одлучује по свима предметима која им дођу на решавање.

ПРИКАЗИ

Hans Kaufmann: Die Gutachten des Ständigen Internationalen Gerichtshofes als Mittel zwischenstaatlicher Streitschlichtung. Basesi, 1939.

Пре две године основан је у Базелу, у Швајцарској, Институт за међународно право и међународне односе, који је веома активан и сада је почео да издаје и своје публикације.

Као прва књига изишло је недавно дело Ханса Кауфмана под насловом „Саветодавно мишљење Сталног међународног суда као средство за уклањање спорова међу државама“.

Стални међународни суд у Хагу према члану 14 Пакта друштва народа није ограничен само на доношење пресуда у редовним споровима међународног карактера, већ је дужан давати и саветодавна мишљења о сваком спору или правном питању поднетим од савета Друштва народа или скупштине Друштва народа.

Према Кауфмана, који разлаже историју постанка члана 14, саветодавно мишљење Сталног међународног суда има две функције: једну судску и једну чисто саветодавну. Судска функција саветодавног мишљења састоји се у томе, да се Друштву народа пружа могућност, да поднете му спорне случајеве спроводи даље једном неутралном телу, Сталном међународном суду, и тако их донекле деполитизира. На тај начин саветодавно мишљење постаје способно средство за изглађивање спорова мирним путем.

Чисто саветодавну функцију има саветодавно мишљење утолико, што Друштву народа овом установом омогућује, да код судске власти затражи правни савет. Али ово мишљење суда не везује Друштво народа. Тако се испољава саветодавно мишљење као типична појава Међународног права.

Државе ревносно у чувању свога самоопределјивања нерадо се подвргавају обавезној пресуди суда. Установом саветодавног мишљења пружена им је прилика, да путем Друштва народа добију од Међународног суда у Хагу правно необавезне одлуке. Под овим околностима државе су склонеле, да се при насталој међународној затегнутости обратe Хашком суду.

У овом кратком историјском уводу Кауфман интересантно разлаже историју постанка установе саветодавног мишљења и његово развиће од 1920 године. У првој глави свога дела испитује аутор односе између Друштва народа које тражи саветодавно мишљење — а оно је једино овлашћено на ово тражење — и Међународног суда који даје ово мишљење.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Иза Друштва народа, које тражи саветодавно мишљење, стоје државе директно заинтересоване за резултат. Зато писац у другој глави свога дела приказује односе ових „квазистранака“ према Међународном суду. На ове односе утиче бојазан држава за њихов суверенитет. Овај је заштићен на тај начин, што према пишчевом гледишту, по правилу Друштво народа не може тражити саветодавно мишљење противу воље директно заинтересованих држава. У истој глави описује Кауфман и поступак Међународног суда при давању саветодавног мишљења.

Писац обрађује у своме делу целокупну досадању праксу Хашког међународног суда. До сада је издато равно тридесет саветодавних мишљења. Та мишљења често су доприносила стишавању међународних заплета.

У завршном делу, који третира будућност саветодавног мишљења писац захтева одвајање установе за давање овога мишљења од Друштва народа, тражећи за њу самосталност. На тај начин би саветодавно мишљење потпуно деполитизовано било још више тражено и још корисније дејствовало при мирењу међу државама.

И поред садањег тешког међународног положаја не смемо губити веру у Међународно право, јер оно почива на нашој вери, и државе чине највећи грех, када се приликом појављених спорних питања не обрађају установама овога права, пошто би се тако избегле многе катастрофалне несреће.

Prof. Corrado Petrone: Principi di Diritto Fascista. Roma 1939.

Фашизам је тако дубоко продро у италијански правни живот, да је управо целокупно италијанско јавно и приватно право њиме захваћено, ако не и преображено.

И ако се је и до сада појавио читав низ приказа дејства задирања фашизма у поједине области италијанског права, ипак је недостајало једно принципијелно правно историско-филозофско излагање, које би систематски приказало ову нову оријентацију у италијанском праву.

Професор Корrado Петроне хтео је правницима да пружи такав приказ у своме делу „Принципи фашистичког права“, које је недавно изишло у Риму.

Писац је дао своје дело на полемичкој основи, указујући на разлику између фашистичког правног система и концепција других владајућих правних система. Наравно да при томе као заинтересован није могао остати потпуно објективан.

У првом реду његових разматрања стоји са фашизмом идентификована држава у Италији и њене установе, које треба да послуже као основа за нову науку, управо за принципе фашистичког права.

С погледом на нове идеје у правној области, изнете у овој књизи, а са којима се читалац не мора у свему сложити, она је интересантна и не свакидања.

Dr. Georg Wettstein: Wechsel und Check in Recht und Bild. Basel 1939.

Поводом одредби швајцарског Облигационог права о меници, чеку и хартијама сличним меницама од 18 децембра 1936 год. написао је швајцарски правник Др. Георг Ветштајн скоро изашлу књигу под насловом „Меница и чек у праву и слици“.

У првом делу текста од 52 стране писац излаже одредбе швајцарског закона о меници и чеку, а у следећих 95 страна он коментарише редом ове законске прописе са примерима у виду слика.

Ово дело писано са много разумевања и искуством имало је за циљ, да и ланку објасни ову неприступачну материју на један очигледан и лако схватљиви начин за примену у пракси.

Оваквим излагањем аутор је у многоме олакшао и стручном читаоцу брзо упознавање са швајцарским Меничним и чековним правом.

За иностране правнике, који имају пословних веза са Швајцарском, ова књига ће нарочито корисно послужити.

Милорад Анђионовић, адвокат — Београд.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Скупштина Удружења судија Краљевине Југославије.

На дан 18. јуна 1939. год. одржана је редовна годишња Скупштина Удружења судија Краљевине Југославије под председништвом г. Русомира Јанковића, претседника Удружења.

Као што се је очекивало, Скупштина је врло добро била посећена и врло бурно протекла. Судије су у главном изразиле своје негодовање против начина напредовања и постављања на више положаје, а подигли су свој глас зато што се не доноси модерни Закон о судијама и што им се материјални положај не побољшава.

Како је стара управа дала оставку приступило се бирању нове управе. Постојале су две листе и два предлога за резолуцију. Према извештају Политике од 20. јуна 1939. год. већину је добила следећа листа:

Управни одбор: претседник г. Војислав Паљић, касациони судија из Београда; први потпретседник г. Др. Андреј Долинар, апелациони судија — Љубљана; други потпретседник г. Др. Феликс Пољанић, окружни судија из Сарајева; секретар г. Ђура Остојић, окружни судија из Београда; заменик г. Драгиша Весић, окружни судија из Београда; благајник г. Александар Пеливановић, старешина среског суда из Београда.

Одборници: г. Др. Адам Лазаревић, окружни судија из Београда; г. Др. Доброшек Јосип, окружни судија из Београда; г. Стеван Ђурић, претседник окружног суда из Скопља; г. Др. Милован Кнежевић, окружни судија из Новог Сада; г. Крсто Мандић, претседник окружног суда из Подгорице; г. Др. Страхиња Суботић, окружни судија из Суботице; г. Родољуб Конић, окружни судија из Београда; г. Живадин Томић, старешина среског суда из Београда; г. Милутин Ристић, судија трговачког суда из Београда; г. Драгослав Бабић, апелациони судија из Београда.

Надзорни одбор: г. Др. Чедо Марјановић, апелациони судија из Београда, г. Јован Коштуница, окружни судија из Новог Сада, г. Чедо Стефановић, окружни судија из Београда, г. Божидар Ђорђевић, окружни судија из Суботице и г. Др. Светозар Калуђерчић, срески судија из Сарајева.

Претставници ове листе предложили су следећу резолуцију:

„Скупштина Удружења судија Краљевине Југославије на својој шестој годишњој скупштини, саслушавши извештаје Управе о данашњем раду и после дискусије у којој су узели учешће многи чланови из свих крајева, констатујући да многим оправданим захтевима судија и судства није удовољено, донела је следећу резолуцију:

Да је данас хитна потреба и државе и народа:

1) да се донесе што пре закон о судијама и државним тужиоцима, и то такав, који ће судију учинити потпуно независним морално и материјално, а жени у правосудској струци омогућити напредовање.

Да се до доношења тога закона најенергичније захтева од Краљевске владе, да донесе Уредбу о додатку судијама који је раније постојао, као и то да се одмах енергично настане код господина Министра правде и изборног тела, да се убудуће постављају за претседнике судова и судије виших судова само они са најбољим судијским квалификацијама, а по могућству по рангу најстарији;

2) да се изврши наредбе Устава и држави и народу да један Касациони суд за целу земљу;

3) да се у интересу угледа правосуђа подигну пристојне судске зграде и судски затвори;

4) да се такође у интересу доброг судства реши и оправда тражење судско-административног особља, на тај начин што ће се оно пристојно материјално обезбедити за свој напоран рад.

Ова се резолуција има доставити Краљевским Намесницима, преко нарочитог изасланика а затим Претседнику Краљевске владе, претседницима Сената и Народне скупштине, Министру правде као и јавности путем штампе“.

Друга листа, чији претставници сматрају да је добила већину, гласи:

Г.г. Богосав Алексић из Пријепоља, Др. Страхиња Суботић из Суботице, Ђурђе Тутунџијевић из Светог Николе, Благоје Стојановић из Београда, Бранко Добричанин из Панчева, Радомир Саичић из Крушевца, Весе-

Вукићевић из Суботице, Сава Поповић из Алексинца, Јован Коштуница из Новог Сада, Пера Милосављевић из Београда, Др. Јури Штемпићар, из Љубљане, Јагош Драшковић из Струмице, Ђорђе Ускоковић из Прокупља, Милија Пироћанац из Смедерева, Новица Шошкић из Пожаревца и Будимир Пјевачевић из Краљева. У надзорни одбор: Иван Живковић, претседник суда из Пирота, Милан Манојловић из Петровграда, Спасоје Вујић, претседник суда из Прокупља, Светислав Поповић из Прибоја, Љубомир Стефановић из Љубљане.

Претставници ове листе предложили су следећу резолуцију:

„Скупштина Удружења судија Краљевине Југославије на својој шестој редовној годишњој скупштини, констатује: 1) да управна власт није у потпуности спровела у живот уставно начело из чл. 100 и 101 Устава, начело независности правосуђа; 2) шта више управна власт противно уставним одредбама и даље врши највећи утицај на правосуђе. Тако, иако у духу Устава и освештаних начела која извиру из принципа независности, поред сталности и непокретности треба обезбедити судијама аутоматско напредовање, одредити посебно припадљности у постављању судија нарочито оних на челу правосуђа, у потпуности применити изборни систем, управна власт и данас путем давања напредовања у вишу групу, путем постављења на више положаје и давањем разних комисија са наградом ван судске функције врши највећи утицај на правосуђе; 3) то има највеће штетно дејство по развитак правосуђа и развитак законитости у земљи; 4) досадашња управа није показала ни одлучност ни енергију за извојевање уставних судијских права. Нарочито Касациони судови нису узели у заштиту своје изборно право за више судије“.

Пошто су сматрали да им је учињена неправда непризнавањем изгласавања њихове управе и предложене резолуције, претставници ове друге групе одржали су састанак код кафана Таково на Теразијама, па су редактору Политике дали следећу изјаву:

„Резултат скупштинског гласања у најмању руку остао је споран, и није аутентично утврђен. Ми тврдимо да смо добили већину, док друга страна каже да је она добила већину. Стоји несумњиво факат да бројање није извршено и није казан тачан број који је гласао за једну, а који за другу листу. Учињен је пропуст у томе што кад је већ на скупштини избио спор није извршено појединачно бројање, па би се на тај начин утврдила аутентичност тврдње једне или друге стране.

Но мимо тога ми не сматрамо да тај неспоразум на скупштини претставља проблем за судијски staleж. Чињеница је да све судије, дакле обе стране, истичу апсолутну потребу да се положај судија регулише у духу устава који је истакао начело независности правосуђа. Само су се појавиле две различите струје у погледу методе како досадашње тако и будуће акције.

Млађе судије и судије из унутрашњости тражиле су енергичнију акцију него што је досад била. Друга страна је била означена као страна помирљиве акције, према томе не може се уопште говорити о неком неслагању у судијском реду. У погледу битних питања, ради се само о питању методе. У ту сврху, да не би испао неспоразум у судијском реду, и да би се избегло трвење око јучерашњег избора управе, ми смо посетили и г. Русомира Јанковића, досадашњег претседника Удружења судија и г. Паљића, носиоца друге листе, па смо и код њих констатовали да су у својим захтевима и тежњама судије једнодушне, а уколико постоји размимоилажење то се односи на методу акције. Заједнички смо констатовали најбољу вољу да се избегну непотребна објашњења око јучерашњег избора. У ту сврху ми смо предложили да било стара управа, било управа са листе г. Паљића на јесен сазове ванредну скупштину, пошто се сада појавило огромно интересовање свих судија из целе земље за регулисање судијског питања па та скупштина може бирати нову управу с обзиром на проширени круг удружења. У сваком случају ми ћемо и даље наставити досадашњу активност“.

Адвокатски ред са симпатијама прати борбу судија за њихова права, али у овом сукобу поводом избора управе задржава најстрожију неутралност.

Др. Бидан О. Благојевић, адвокат.

Предавање г. Анри Демона, париског адвоката.

На дан 4. јуна 1939. год. г. Анри Демон (Henri Demont) париски адвокат и председник-оснивач Светског савеза „да се укине тај злочин: рат“ одржао је у просторијама француског института „Удружења пријатеља Француске“ предавање, које је било веома добро посећено, о циљевима удружења коме стоји на челу као председник.

Присутним слушаоцима претставио је предавача г. Владимир Симић, председник наше Коморе, следећим говором на француском језику:

„Дозволите ми, госпође и господа, да вам претставим мога уваженог колегу г. Анри Демона, париског адвоката, председника-оснивача Светског савеза „да се укине тај злочин: рат“, неуморног поборника мира, чије би великодушно надахнуће и стручна реч требали да нађу снажан одјек у овој Југословенској земљи, која је за мање од једног века, поднела патње многобројних ратова и која и данас живи под страхом да види свет како се поново лаћа оружја.

Појам Друштва народа није нов, у најмању руку у Француској.

Један од наших даљних колега адвокат Пјер Дибоя (Pierre Dubois) тражио је у XIV веку да се спорови расправљају путем арбитражног поступка, који би произлазио из црквеног сабора.

Емерик Крисе (Emeric Crise) у XVII веку хтео је успостављање мира на основу статус кво-а.

Сили (Sully), министар Хенриха IV, поправљајући карту Европе, у својим мемоарима, изграђивао је мир на бази равнотеже.

Најзад, у XVIII веку опат Сен Пјер (Saint Pierre) замислио је у истом реду идеју вечити савез.

У нашим временима, када су ратови више криви, а мање витешки, није се остало само на усамљеним и утопистичким предлозима; политичари и правници узели су нарочито на себе да организују мир.

(У Француској, два се имена треба сетити: ожаљеног Леона Буржоа (Léon Bourgeois) и нашег уваженог предавача г. Анри Демона, обојица чланови Правничке комисије одређене од старе француске владе да израде предлог за установљење Друштва народа за конференцију мира.

Противно енглеском схватању, чији је правнички дух врло мало наклонен признању суверенитета државе, француски дух, срећен, конструктиван и логичан, сав је у идеји, да држава почива на суверенитету и као таква, да је извор власти коју увек прате принудне мере.

Оно што, по моме мишљењу, може план г. Анри Демона учинити практично изводљивим, то је његов предлог Устава који, поред законодавне и судске власти, предвиђа извршну власт са светском полицијом и извором на употребу принудних мера.

Нарочито моралне снаге као Истина и Правда не могу се саме од себе наметнути. Треба желети да ево свет под оружјем прихвати ово, чисто француско схватање, чији је творац г. Анри Демон.

Историчар, који се после педесет година буде трудио, да утврди ступањ наше цивилизације откриће без сумње, у поступцима влада, борби партија, у свима појавама јавног и међународног живота и у полемикама преко штампе, необично велики удео незнања, простоте, неваљалства и лудости, али неће моћи да утврди да мир било људи или група људи, који су сањали о Правди и Миру.

И поред мрачних претказања, не треба веровати у владу силе. Сан међународне хармоније биће остварен ако се буду удружили сви они, који су посветили свој живот Праву у циљу постављања нових творевина на солидне основе Права.

Молим мога уваженог колегу, да изволи узети реч.“

За овим је г. Анри Демон одржао веома успешно предавање из кога су присутни добили пре свега претставу да имају пред собом веома доброг говорника, адвоката и борца, који са много говорничког талента, из убеђења брани своје погледе на будуће организовање Друштва народа, којим би се спречили будући ратови.

Г. Демон почиње своја излагања констатацијом, да сваки појединац има право на живот којим може само он располагати. Ако будемо сви то урођено право бранили, до рата никада неће доћи.

Будуће Друштво народа предавач је замислио као организацију сличну организацији појединачних народних друштвених заједница, које постоје организоване као једна неминовност и штите моћним сретствима угроженог појединца и правни поредак дотичне заједнице. Зашто се Друштво народа не би могло организovati по истом начелу? Када онстанак и слободни развој државе гарантују појединцу путем поделе власти на законодавну, судску и извршну, онда, зашто се и будуће Друштво народа не би могло организovati по истом начелу са заједничком влашћу законодавном, судском и извршном, које би функционисале у циљу одржавања мира.

Међународна законодавна власт произилазила би из једног светског Устава, који би прихватила све државе учлањене у Друштво народа преко свога органа — Међународног Сената, који би доносио разне законике ради примене у односима појединих држава према Друштву народа.

Међународна судска власт већ постоји. Она је претстављена Међународним сталним судом у Хагу, чија би се надлежност имала само проширити.

Међународна извршна власт манифестовала би се преко Међународне полиције, састављене из припадника свих држава — чланица Друштва народа и стављала би се у покрет сваки пут када би требало извршити какву одлуку Међународне судске власти.

Да практично илуструје функционисање ове међународне извршне власти, г. Демон замислио је извршну наплату какве новчане накнаде од осуђене државе у корист оштећене и хватање једног кривца који својим радом ремети међународни мир. У првом случају, ако осуђена држава без принуде не плати оштету, ступиће у дејство Међународна полиција која ће упасти у осуђену земљу, узети управу над железницама, порезима и другим приходима и остати у осуђеној земљи све док не наплати целокупни износ означен извршном пресудом. Наплаћена сума предаће се Друштву народа, које ће исту исплатити оштећеној држави.

У другом случају, тражиће се издавање осуђеног кривца од државе у којој се налази, што ако ова не учини, приступиће се путем Међународне полиције хватању осуђеног кривца.

Правилно функционисање међународне полиције условљено је општим разоружањем. Државе — чланице Друштва народа, не би имале наоружану војску, ни сретства за фабрикацију оружја и муниције, већ би имале само слабо наоружане одреде за одржавање унутрашњег реда. Једина оружана снага била би Међународна полиција. Строгом и непристрасном контролом водио би се надзор над наоружањем појединих држава, па би сваки прекршај међународне обавезе у погледу разоружања, повлачио веома строге међународно-правне санкције.

Предавач верује, да се оваква организација Друштва народа може са мало добре воље остварити, јер она много мање кошта и напора од безобзирног утркивања у наоружању. Док овако замисљено Друштво народа води миру, докле безобзирно наоружање води рату.

Да илуструје страхоте модерног рата, г. Демон, цитирајући једно интересантно пророчко мишљење маршала Фоша и великог проналазача Бранли-а у погледу рушилачког генија модерног човека, приказао је слушаоцима у свој грозоти дејство неколика најновија хемиска проналазача, који на великим просторима убијају све живе створове без обзира на прехране и друга заштитна сретства.

Нови рат значио би прави помор не толико ратника, колико осталог становништва и уништио би све културне тековине човечанства. Под страховитим дејством нових проналазача, модерно човечанство би доживело потпун слом, што треба најенергичније спречити. Једно овако замисљено Друштво народа, ма колико било несавршено, боље је од најсавршенијег наоружања и рата. Зато овој замисли о Друштву народа треба прићи искрено и одано, како би његово функционисање могло да се усаврши на добро свих држава и свих појединаца.

Предавање г. Демона оставило је најдубљи утисак на присутне, који су га искрено поздравили као весника новог доба, поборника мира и борца за бољу судбину целог човечанства у данима када се оно налази на великој прекретници. У узбуђеним духовима, забринутим појединцима за сутрашњицу њихову, њихових породица и њихових држава, излагања г. Демона произвела су олакшање и стишавање, јер ствар мира није још пропала

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

када има овако убеђених великих интелектуалаца, који све своје силе у пркос свега стављају у службу мира.

Није никаква случајност, што је г. Демон, по рођењу Француз, ранији ратник који је извршио своју дужност на бојном пољу часно и достојанствено, што је правник-адвокат и бранилац праведне ствари и што као такав персонификује онај велики дух, којим зрачи његова Велика Отаџбина. Уместо да нам пошаље своје авионске ескадриле, ескадре ратних лађа, добро наоружане војнике и убојно оружје, којима Француска у циљу одбране мира и своје независности располаже у тако огромним размерама, да су нам неприступачне, — она нам шаље једног свог парламентарца, бившег ратника, идеолога против рата, г. Анри Демона, да нам покаже да још нису изгубљене све шансе за мир, који се поштенom организацијом човечанства може спасти и одржати.

Без обзира на мишљење које се може имати о предлогу г. Демона, ми морамо бити дубоко захвални овоме убеђеном борцу за мир и његовој Великој Отаџбини, који су нам пружили доказ о својој доброј вољи да се човечанство поведе бољој и срећнијој будућности. Путем својих конференција, г. Демон одујужује дуг и искупљује реч дату на бојном пољу, да ће, ако остане жив у Великом Рату, цео остатак живота посветити организацији мира, како би се онемогућио сличан сукоб народа и појединаца у будућности. Гледајући ратне страхоте из непосредне близости као частан учесник, јер је био на оној страни која се борила за право и слободу, г. Демон је најквалификованији да се свима сретствима бори како се оно што је преживео не би повратило. Он жели да будуће генерације, којима упућује своја излагања, не доживе страхоте рата које је он доживео, па зато ширином једног убеђеног пацифисте, предаје онима, који треба да учествују у будућим ратовима, начин како да се од тих ратова спасу. То је један разлог више да поздравимо несребичан рад г. Демона који још један пут потврђује да највеће поборнике мира треба тражити међу правницима и припадницима велике Нације која се зове Француска.

Др. Видан О. Благојевић
адвокат

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Југословенски економист, Главни уредник **Др. Душан М. Панџић**. Садржај бр. 5. год. IV. за мај 1939.: Проф. Др. Лазо М. Костић: Уредбодавно регулисање народне привреде; Мита Ђ. Николић: Наше пољопривредне школе и наше школске и народно пољопривредно васпитање; Г. Курило: Контрола размене с иностранством. — Привредни и друштвени живот и т. д.

Наш Саобраћај, месечни часопис за железнички, поморски и речни саобраћај. Одговорни уредник **Јован М. Јовановић**. Садржај бр. 6. год. I. за јуни 1939.: О тзв. „комерцијализацији“ наших државних жељезница, од Др. Мије Мирковића; Нешто о изравњању дугова и наплата из саобраћаја са страним жељезницама од Др. Срећка Мајсаца; Пензије службеника државног саобраћајног особља од Александра Давнића; Развој парне локомотиве код српских државних жељезница (поводом педесетогодишњице) од инж. Душана Д. Лончаревића; Рачунање возарине за горива дрва, намењена за особље државних саобраћајних установа од Милутина Јосиповића; Пројекат нове железничке везе са Румунијом и грађење моста преко Дунава у Ђердапу од инж. Светолика Ј. Живановића; Осигурање у рукама задругарства од А. Кемуре. — Пракса. — И т. д. Додатак: Законодавни део, прописи, упутства, расписи.

Полиција, часопис за политичко-управну, полициску, судску и самоуправну праксу. Уредник **Васа Лазаревић** са Уређивачким одбором. Садржај бр. 5. год. XXVI, за мај 1939.: Чланци и расправе: Социјални значај Грађанског Законика и његова реформа у нашој Држави од Др. Мих. Чубинског; Две паралеле из Грађанског законика (§§ 57, 507; §§ 121, 517) од Душана Ми-

тина, Постепено ликвидирање кућних задруга од Бранка Цвјетковића; Кривична одговорност лекара и надрилекара од Др. Ј. Кулаша; Пројекат Закона о иступима од Др. Ј. Кулаша; Опомена као полнидиска мера по италијанском закону о јавној безбедности од Владимира Кантеа; Измене и допуне Закона о опојним дрогама од Др. Еугена Гудца; Инвалидске потпоре по новој уредби од Гојка Вуковића. — Пракса. — И т. д.

Правосуђе, часопис за судску праксу и законодавство. Уредник Стојан Јовановић. Власници и издавачи: Др. Иво Матијевић и Стојан Јовановић. Садржај бр. 5. год. VIII, за мај 1939. год.: Грађанско право: Др. Милан Шкерљ: Чланство у органима привредних задруга (свршетак); Сава М. Шапчанин: Да ли се према § 950 гр. зак. може уговорити краћа заста-релост од оне коју Закон предвиђа, а нарочито код послова осигурања? — Кривично право: Недељко М. Недељковић: Психолошке особине кривца осуђеног на смрт; Милија Н. Булатовић: Саучешће у војним кривичним делима (свршетак). — Јавно право: Др. Радивој В. Ђисаловић: Правна могућност одлагања расписаних избора и сазива Народне скупштине. — Инострано право: Др. Илија Пржић: Проблем мањина и просторно начело у новом немачком Међународном праву. — И т. д.

Словенски правник, гласило друштва „Правника“ у Љубљани. Уредник Др. Рудолф Сајовиц. Садржај бр. 5.—6. год. XIII, за јуни 1939.: Др. Јури Штемпихар: Вреднота, валоризација ин засебно право; Др. Метод Долец: Казенскоправно доказовање ресничности; Др. Август Мунда: Захтева за заштито закона ин одлучба о строшких; Др. Борис Тушек: Ластинска правница на материјалних делих послопиј по францоскем праву. — Књижевна порочила. — И т. д.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Објављеног у Службеним новинама од 10. маја до 14. јуна 1939. године.

Бр. 104.-XXXIII, од 10. маја 1939. год.: 242) Уредба са законском снагом о поморском јавном добру. — 243) Правилник о прегледу лица заштитних Уредбом о ратним инвалидима и осталим жртвама рата. — 244) Правилник о указивању лекарске помоћи, неге и издавању лекова. — 245) Упутство за процену привредне неспособности ратних инвалида. — 246) Правилник о наплаћивању доплатака на природне и вештачке минералне воде. — 247) Правилник о начину поделе и потрошње дотације за производњу лекова биолошког порекла, прописан на основу чл. 10 Уредбе о бесплатном снабдевању народа лековима биолошког порекла М. с. бр. 194 од 10. марта 1939. год. — 248) Упутства о начину бесплатног распарчавања лекова биолошког порекла. — 249) Измена Правила о интервенисању збирака учила, књижница и намештаја у средњим, учитељским и грађанским школама. — 250) Образовање нове Катастарске управе у Свилајцу.

Бр. 108.-XXXIV, од 15. маја 1939. год.: 251) Споразум између Југославије и Француске о трговачким плаћањима. — 252) Додатак Конвенцији о трговини и о пловидби закљученој између Југославије и Француске, 30. јануара 1929. године. — 253) Трговински споразум између Југославије и Француске. — 254) Измене и допуне Уредбе о организацији Министарства саобраћаја и саобраћајне службе. — 255) Правилник за извршење одребабач. тач. 2, 3, 4 и 6 става 1 § 5 Уредбе о народном санитетском Фонду Краљевине Југославије. — 256) Наредба о изменама и допунама Наредбе о извозу ситне стоке за Грчку од 26. октобра 1938. г.

Бр. 109.-XXXV, од 16. маја 1939. год.: 257) Указ о претварању Непотпуне мешовите реалне гимназије у Марибору у Потпуну. — 258) Указ о премештању седишта Општине жуинске из Жуинаца у село Чукарак. — 259) Уредба о издању гарантних писама изузетно од прописа чл. 88. Закона о државном рачуноводству. — 260) Уредба о допуни Уредби о броју и врсти одељења у државним болницама бр. 7115 од 3. јула 1930. год. — 261) Уредба о одлагању отпочињања рада нових среских судова из тач. 25-а 1 Закона о оснивању нових окружних и среских судова од 14. априла 1938. године. —

262) Исправка у Уредби о изменама и допунама Уредбе медецинских факултета. — 263) Правилник за увоз из иностранства и контролу употребе свиласте хартије. — 264) Решења Опште седнице Државног савета од 26. новембра 1938. године бр. 30579/38. — 265) Решење Опште седнице Државног савета од 21. децембра 1938. године бр. 32605/38. — 266) Право лекара на епидемски додатак. — 267) Измена чл. 19 Правилника о утрошку канцеларијског и другог материјала, употреби прибора и намештаја у државним надлештвима и установама и употреби кредита за поштанско-телеграфско-телефонске трошкове. — 268) Одобрена слободна продаја Сребреничке лековите воде. — 269) Телеофнски саобраћај. — 270) Исправка Упустава за попис и процену вредности државне имовине, стварних права и терета Управе државних шума.

Бр. 111.-XXXVI, од 19. маја 1939. год.: 271) Уредба са законском снагом о организацији и раду Шумско-индустријског предузећа „Шипад“ а. д. — 272) Упустава за извршење одредаба § 19. Финансијског закона за 1939/40 годину по предмету специјалног доприноса. — 273) Поступак при доношењу одлука о употреби убиеника у народним, домашњим, грађанским, средњим, учитељским и другим средњим и средњим стручним школама у ресору Министарства просвете.

Бр. 113.-XXXVII, од 22. маја 1939. год.: 274) Уредба о уређењу Министарства трговине и индустрије, — 275) Правила о допуни правила о облику, саставу и обележавању мерила и справа за мерење тачности и о границама њихове тачности. — 276) Овлашћења Министра Финансија Врховном државном парвобраниоцу. — 277) Споразум са Француском о трговачким плаћањима — Исправка. — 278) Исправка Уредбе са законском снагом о организацији и раду Шумско-индустријског предузећа „Шипад“ а. д.

Бу. 117.-XXXVIII, од 27. маја 1939. год.: 279) Допунски протокол уз Протокол од 27. јуна 1938., између Југославије и Швајцарске, о узајамном промету робе и о регулисању плаћања. — 280) Уредба са законском снагом о оснивању и уређењу Института Николе Тесле. — 281) Уредба о изменама и допунама закона о поштанско-штедно, чековном и вирманском промету у Краљевини Југославији. — 282) Уредба о територијалној надлежности нових средских судова. — 283) Упутство за прикупљање статистичких података о индустрији. — 284) Посебно упутство за прикупљање повремених (Б) података и испуњавање формулара за фирме и творнице за 1938 год. — 285) Бази Рударске школе у Цељу морају бити осигурани код Братинске благајне. — 286) Нова емисија млинских рачуна. — 287) Исправке и допуне Правилника о техничком надзору над парним локомотивама и парним моторним колима, која нису у експлоатацији државних жељезница бр. 45. — 288) Телефонски саобраћај између Југославије и Протектората Чешке и Моравске. — 289) Постављање браника на путним прелазима. — 290) Исправка у Уредби о организацији и раду „Шипада“.

Бр. 118.-XXXIX, од 30. маја 1939. год.: 291) Уредба пољопривредно-шумарских факултета Универзитета у Београду и Загребу. — 292) Нова Пореска управа у Тутину. — 293) Аутентично тумачење става 1а § 3 Уредбе М. С. бр. 411, од 14. априла 1938. — 294) Исправка у овлашћењу Министра Финансија Врховном државном правобраниоцу.

Бр. 119.-XL, од 31. маја 1939. год.: 295) Правила о полагању стручног испита у ресору Министарства трговине и индустрије. — 296) Правила о наковању свежег воћа намењеног извозу. — 297) Допуна правилника за сађењу дувана.

Бр. 120.-XLI, од 1. јуна 1939. год.: 298) Правилник о експлоатацији Државног Гранд хотела у Јајцу и туристичких кућа у Језеру и Бочцу. — 299) Царињење полуљаваног гвожђа. — 300) Додељивање суперконтигента шпирита пољопривредним фабрикама шпирита. — 301) Увођење хитног телефонског саобраћаја између Југославије и Норвешке.

Бр. 126.-XLII, од 8. јуна 1939. год.: 302) Уредба са законском снагом о стварним правима на броду и о поморским привилегијама. — 303) Уредба о изменама и допунама Уредбе о установи рачуног инспектора при Министарству правде бр. 18500/35 донете на основу § 64 Финансијског закона за 1934/35 годину. — 304) Уредба о пореским и таксеним повластицама за хотелску индустрију. — 305) Правилник о раду свршених ученика средњих

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.интернетних виноградско-винарских школа, као и сеоских младића код виноградарских задруга ради практичног усавршавања из подрумарства. — 306) Измене и допуне Правилника о допунским течајевима за нудиље.

Бр. 127.-XLIII, од 9. јуна 1939. год.: 307) Правилник о сузбијању свињске куге. — 308) Правила о полагању практичног учитељског испита за учитељице домаћинских школа и течајева. — 309) Разграничење између Дирекције шума у Сарајеву и Тузли. — 310) Исправке у Уредби о територијалној надлежности нових среских судова.

Бр. 128.-XLIV, од 10. јуна 1939. год.: 311) Упутства за израду предлога буџета државних расхода и прихода са предлогом Финансијског закона за 1940/41. годину. — 312) Упутства за израду бановинског буџета са правилником о извршењу за 1940/41. годину. — 313) Упутства за састав буџета градских општина за буџетску 1940/41. годину. — 314) Упутства за састав општинских буџета за буџетску 1940/41. годину. — 315) Уредба са законском снагом о организацији и раду Централног завода за рибарство. — 316) Измена чл. 7 Правила о полагању приватних и доунских испита у средњим школама.

Бр. 131.-XLV, од 14. јуна 1939. год.: 317) Указ о отварању Генералног консулата у Прагу. — 318) Указ о укидању Посланства у Прагу. — 319) Указ о пригајању села Мало Головоде, у Срезу расинском, Општини парунорачкој. — 320) Уредба са законском снагом о издвајању Катастарске општине Бабуновићи из подручја Среског суда у Грачаници и припајању подручју Среског суда у Градачцу. — 321) Уредба којој се вештачким ткачима из Дунавске бановине дозвољава тражење поруцбина без ограничења и изван пословног седишта радње. — 322) Допуна Уредбе за полагање вишег државног стручног испита рачунско-благајничких чиновника у ресору Министарства шума и рудника. — 323) Шта се има сматрати косметичким средствима. — 324) Измен и допуне Правила Пензионог Фонда адвокатаских комора у Београду, Скопљу и Подгорици из Београда. — 325) Тарифа Минералношко-геолошког завода Техничког факултета у Загребу. — 327) Тарифа за испитивања у Заводу за механичку технологију Техничког факултета Универзитета у Загребу. — 327) Тарифа за испитивање у Заводу за испитивање градива Техничког факултета у Загребу. — 328) Тарифа за испитивања која се врше у Заводу за физичку и физикалну хемију Техничког факултета у Загребу. — 329) Тарифа за хемијско-техничка испитивања у Заводу за аналитичку хемију на Техничком факултету у Загребу. — 330) Тарифа за хемијско-техничка испитивања у Заводу за орган. хем. технологију Техничког факултета у Загребу. — 331) Тарифа за наплату испитивања у лабораторију за основе електротехничке електрична мерења на Техничком факултету у Загребу. — 332) Извоз дрвених обода за сита и других израда од дрвета може се вршити и без уверења о обезбеђењу валуте. — 333) Исправка Правила о Допуни правила о облику саставу и обележавању мерила и справа за мерење тачности и о границама њихове тачности.

НОВЕ КЊИГЕ

Др. Драгољуб Аранђеловић: О беспослици интелектуалаца. (Посебан отисак из бр. 2—3 „Правосуђа“ за 1939 г.) Београд, 1939. стр. 17. Издање Библиотеке часописа „Правосуђе“ св. 5.

Др. Иво Политео: Правна литература — мотор или баласт. (Посебан отисак из бр. 2 „Правосуђа“ за 1939. год.) Београд, 1939. стр. 6. Библиотека часописа „Правосуђе“ св. 4. (Латиницом).

Slavomir Condanari-Michler: *Bodem, pignus, hypotheca, Sonderdruck aus der Festschrift Paul Koschaker. Weimar 1939, S. 350—365.*

Никола Распоповић: Етажна својина. (Посебан отисак из бр. 1. „Правосуђа“ за 1939. год.) Београд, 1939. стр. 8. Издање Библиотеке часописа „Правосуђе“ св. 1.

Milan Škerlić: *La società per azioni secondo la nuova legge commerciale jugoslava, estratto dalla Rivista del diritto commerciale, Milano 1939, p. 21.*

Analele Facultății de drept din Cluj, Tomul I, fasciculele 1—19, Cluj 1939, p. 688.

Др. Иво Матијевић и Др. Фердо Чулиновић: Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу. 24. свеска (3. свеска четврте књиге). Београд, 1939. стр. 1487—1566. Издање штампарије „Светлост“. (Латиницом).

Др. Илија Пржић: Проблем мањина и просторно начело у новом немачком Међународном праву. Посебан отисак из бр. 5. „Правосуђа“ за 1939. г. Београд, 1939. стр. 15. Издање Библиотеке часописа „Правосуђе“, св. 14.

Др. Ана Божић: О повраћају мираза. (Посебан отисак из бр. 1. „Правосуђа“ за 1939. г.). Београд, 1939. стр. 11. Издање Библиотеке часописа „Правосуђе“ св. 2. (Латиницом).

Др. Андрија М. Ристић: Дунав — геополитичка студија. Библиотека Политика и друштво св. 28. Издање Издавачке задруге Политика и друштво сој. Београд, 1939. стр. 63.

Др. Војин Ј. Бесарабић: Неутралност и њена савремена схватања. Београд, 1939. стр. 259. — Докторска теза. Издање пишчево.

Годишњак Друштва за упоредно право 1938. год. Уредник Др. Урош Станковић. Београд, 1939. стр. 185. Издање Друштва за упоредно право у Београду.

Правилник за извршење Уредбе о ратним инвалидима и осталим жртвама рата и Уредба о изменама и допунама Уредбе о ратним инвалидима и осталим жртвама рата од 2. децембра 1938. Загреб, 1939. стр. 133. Тисак „Типографије“ д. д. (Латиницом).

Одредбе у погледу разреза специјалног доприноса за „Фонд народне одбране“ (Финансијски закон 1939/40 § 19). Загреб, 1939. стр. 31. Тисак „Типографије“ д. д. Загреб (Латиницом).

Нови прописи у рударској струци. Збирка закона Издавачког и књижарског предузећа Геца Кон А. Д. св. 42. Београд, 1939. стр. 290. Припремио за штампу Љуб. Радовановић.

ИСПРАВКА

У чланку г. Милорада Ђ. Спасића објављеном у Браничу за април 1939. год. поткрале су се следеће крупне грешке које кваре смисао пишчевих излагања и које овим исправљамо. То су следеће грешке: на страни 162 у деветом реду одозго стоји инстинктивно а треба истинито и на страни 163 у дванајестом реду одозго стоји кава а треба каква.

Молимо читаоце да ове грешке исправе.

Уредништво Бранича.